

**K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ANA BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE OKUMA YAZMAYA
HAZIRLIK ÇALIŞMALARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN
YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN ALGILAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Melek BAŞTAŞ
Danışman: Doç. Dr. Cem Birol**

**K.K.T.C
Mayıs 2007**

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Okul Öncesi Eğitimi Bölümü, Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan.....

Doç. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

Üye.....

Doç. Dr. Cem BİROL (Danışman)

Üye.....

Yrd. Doç. Dr. Fatoş SİLMAN

Onay :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

/.../.../2007

.....

Doç. Dr. Cem BİROL

YDÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Okul öncesi dönemde çocuklar, tüm gelişim alanlarında oldukça hızlı bir gelişim göstermektedir. Bu dönemde becerilerin kazanılması ve gelişmesinde ailenin, yakın çevrenin, okulun ve öğretmenlerin önemli rolü vardır. Okul öncesi dönemde, ilköğretim için gerekli temel becerilerin kazanılması eğitimin daha sonraki aşamalarında çocukların sosyal ve akademik başarılarını artırmaktadır. İlköğretim döneminde kazanılması gereken en temel becerilerden biri okuma ve yazma öğrenimidir. Çocukların okul öncesi dönemde okuma yazma ile ilgili deneyim ve kazanacağı beceriler onun, ilerdeki yıllardaki okuma yazma öğrenimi, okul başarısı ve daha sonraki yaşamındaki başarısı için belirleyici bir faktördür.

Bu araştırmanın, okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında, okul öncesi eğitim kurumları yönetici ve öğretmenlerine ışık tutması ve 0-6 yaş çocukların eğitimlerine katkı sağlaması düşünülmüştür.

Araştırmanın birinci bölümünde problem ortaya konmuş, günümüzde okul öncesi eğitime verilen önem, okul öncesi eğitimin çocuğun gelişimine olan etkileri, okul öncesi eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleşmesinde, fiziksel ortam, nitelikli personel (öğretmen, yönetici) ve okul öncesi eğitim programının rolü, program içinde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi dönemdeki önemi erken çocuklukta çocuğun bilişsel ve sosyal gelişimini destekleyecek becerileri kazanmasının gerekliliği, ikinci bölümde, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili yapılan araştırmalar, üçüncü bölümde yöntem ve verilerin çözümü, dördüncü bölümde bulgular ve yorum yapılmış, beşinci bölümde ise sonuç ve öneriler yer almıştır.

Araştırmanın her aşamasında, değerli görüş ve yardımları ile araştırmanın şekillenmesini sağlayan tez danışmanım sayın hocam Doç. Dr. Cem Birol'a, yüksek lisans eğitimim boyunca sabırla, anlayışla bana destek veren, tez konusuyla ilgili araştırmaların tercümelerini yapan eşim Hasan Baştaş'a sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN ALGILAR

Melek Baştaş

Yüksek Lisans, Okul Öncesi Eğitim Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Cem Birol

Mayıs 2007, 86 sayfa

Bu araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarındaki okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen yeterliliklerini saptamak amacı ile yapılmıştır.

Araştırmada evren olarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Lefkoşa ilçesindeki devlet ve özel anaokulları ele alınmıştır. Lefkoşa ilçesine yönelik örnekleme 87 anaokulu çalışanına ulaşılmıştır.

Araştırma verileri geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Veri toplama aracının geliştirilmesinde uzman görüşü alınarak ve literatür taranarak oluşturulan maddelerin . 40 üzeri geçerlilik taşıyor olması esas alınmıştır. Veri toplama aracını, Lefkoşa ilçesinde bulunan 5 yönetici, 61 öğretmen, 21 yardımcı öğretmen yanıtlamıştır.

Anket forumlarından elde edilen sonuçlar SPSS programında çözümlenmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre, K.K.T.C. Okul öncesi eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen yeterliliklerinin, beklenen düzeyde olmadığı ayrıca bu konudaki program ve uygulamaların yetersiz olduğu, okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazma ile ilgili araç, gereç, malzeme ve donanım eksikliğinin bulunduğu saptanmıştır.

ABSTRACT

THE CAPABILITIES OF THE PRE-SCHOOL EDUCATORS IN PROMOTING THE EARLY LITERACY SKILLS OF THE CHILDREN

Melek Baştaş

Master Thesis, Pre-school Education Program

Asist. Prof. Dr. Cem Birol

May 2007, 86 Pages

The purpose of this research is to examine the capabilities of the pre-school educators in promoting the early literacy skills of the children attending the pre-school education centers in T.R.N.C.

The scope of this research is the pre-school institutions of the T.R.N.C. For this purpose 87 pre-school educators completed the questionnaires which was prepared in consultation with the professionals in this field and by reviewing the relevant literature sources.

The questionnaire has been completed by 5 head teachers, 61 teachers and 25 assistant teachers. The statistical program SPSS has been used for the analysis of the data collected.

The findings of this research shows that most of the pre-school educators in the T.R.N.C. are far below the desired standards, in promoting the early literacy skills of the children. It has also shown that the programs and the materials required for this purpose are inadequate.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ	VII
GRAFİKLER LİSTESİ	IX

BÖLÜM 1

Giriş	1
Problem	1
Amaç	8
Önem	9
Sınırlılıklar	9
Tanımlar	10
Kısaltmalar	11

BÖLÜM 2

Konu ile İlgili Araştırma ve Yayınlar.....	12
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	12
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	12

BÖLÜM 3

Yöntem	20
Araştırma Modeli	20
Evren ve Örneklem.....	20
Verilerin Toplanması	21
Verilerin Çözümü	21

BÖLÜM 4

Bulgular ve Yorumlar	22
Birinci Grup ile İlgili Bulgular ve Yorumlar	22

İkinci Grup ile İlgili Bulgular ve Yorumlar	25
Üçüncü Grup ile İlgili Bulgular ve Yorumlar	73

BÖLÜM 5

Sonuç ve Öneriler.....	76
Sonuç	76
Öneriler	78

KAYNAKÇA	80
-----------------------	-----------

EKLER

Ek I – Anket Soruları	83
Ek II – Eğitim Bakanlığı İzin Yazısı	86

TABLÖLER LİSTESİ

Sayfa
no.

Tablo 1	Maddelere Verilen Ağırlıklar ve Sınırları.....	21
Tablo 2	Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımı.....	22
Tablo 3	Öğretmenlerin Yaş Dağılımı.....	23
Tablo 4	Sınıf Yaş Gruplarına Göre Öğretmen Dağılımı.....	23
Tablo 5	Öğretmenlerin Eğitim Durumu.....	24
Tablo 6	Okul İçindeki Öğretmen Statüleri.....	24
Tablo 7	Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları ile İlgili Yönetici, Öğretmen ve Yardımcı Öğretmen Görüşleri.....	25
Tablo 8	Okuma – yazmaya Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Her Zaman Yoğunluğunda Algılanan Maddeler	26
Tablo 9	Madde 29 Dağılım Tablosu.....	27
Tablo 10	Madde 30 Dağılım Tablosu.....	29
Tablo 11	Madde 31 Dağılım Tablosu.....	30
Tablo 12	Madde 28 Dağılım Tablosu.....	32
Tablo 13	Madde 21 Dağılım Tablosu.....	33
Tablo 14	Madde 24 Dağılım Tablosu.....	35
Tablo 15	Madde 26 Dağılım Tablosu.....	36
Tablo 16	Madde 27 Dağılım Tablosu.....	38
Tablo 17	Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Ortadan Çok Yoğunlukta Algılanan Maddeler.....	38
Tablo 18	Madde 23 Dağılım Tablosu.....	40
Tablo 19	Madde 11 Dağılım Tablosu.....	42
Tablo 20	Madde 2 Dağılım Tablosu.....	43
Tablo 21	Madde 12 Dağılım Tablosu.....	44
Tablo 22	Madde 13 Dağılım Tablosu.....	46
Tablo 23	Madde 22 Dağılım Tablosu.....	47
Tablo 24	Madde 3 Dağılım Tablosu.....	48
Tablo 25	Madde 1 Dağılım Tablosu.....	50

Tablo 26	Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Orta Sıklık Yoğunluğunda Algılanan Maddeler.....	51
Tablo 27	Madde 25 Dağılım Tablosu.....	52
Tablo 28	Madde 19 Dağılım Tablosu.....	54
Tablo 29	Madde 18 Dağılım Tablosu.	55
Tablo 30	Madde 14 Dağılım Tablosu.....	56
Tablo 31	Madde 15 Dağılım Tablosu.....	58
Tablo 32	Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Ortadan Az Yoğunlukta Algılanan Maddeler	58
Tablo 33	Madde 20 Dağılım Tablosu.....	60
Tablo 34	Madde 5 Dağılım Tablosu.....	61
Tablo 35	Madde 4 Dağılım Tablosu.....	63
Tablo 36	Madde 17 Dağılım Tablosu.....	64
Tablo 37	Madde 6 Dağılım Tablosu.....	66
Tablo 38	Madde 16 Dağılım Tablosu.....	67
Tablo 39	Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Hiçbir Zaman Yoğunluğunda Algılanan Maddeler.....	68
Tablo 40	Madde 10 Dağılım Tablosu.....	69
Tablo 41	Madde 7 Dağılım Tablosu.....	70
Tablo 42	Madde 9 Dağılım Tablosu.....	71
Tablo 43	Madde 8 Dağılım Tablosu.....	72
Tablo 44	Öğretmenlerin Yaş Durumuna Göre Sınıflarında Yaptıkları Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışmaları...	73
Tablo 45	Öğretmenlerin Görev Yaptığı Yaş Grubuna Göre Sınıflarında Yaptıkları Okuma - Yazmaya Hazırlık Çalışmaları.....	74
Tablo 46	Öğretmenlerim Eğitim Durumuna Göre Yaptıkları Okuma - Yazmaya Hazırlık Çalışmaları.....	74
Tablo 47	Öğretmenlerin Statülerine Göre Okuma - Yazmaya Hazırlık Çalışmaları.....	75
Tablo 48	Okuma - Yazmaya Hazırlık Çalışmaları Ne Zaman Başlasın.....	75

GRAFİKLER LİSTESİ

Sayfa
no.

Grafik 1	Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Her Zaman Aralığında Algılanan Maddelere İlişkin Yüzdelere.....	26
Grafik 2	Renklerin Ayırdedilmesinin Sağlanması.....	27
Grafik 3	Çocuklar Tarafından Kavram ve Sayıların Tanınmasının Sağlanması.....	28
Grafik 4	Çocukların Küçük Kas Gelişiminin Sağlanması.....	30
Grafik 5	Geometrik Şekillerin Çocuklar Tarafından Ayırdedilmesinin Sağlanması.....	32
Grafik 6	Çocuklara Kitapların Nasıl Tutulacağıının Gösterilmesi.....	33
Grafik 7	En Popüler Hikayelerin Çocuklar Tarafından Anlatılmasının Sağlanması.....	34
Grafik 8	Noktalar Halindeki Yatay ve Dikey Çizgilerin Oklar Doğrultusunda Çizilmesinin Sağlanması.....	36
Grafik 9	Çocuklara Çember Şeklindeki Yuvarlakların Saatin Ters Yönünde Çizdirilmesi.....	37
Grafik 10	Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Ortadan Çok Aralığında Algılanan Maddelere İlişkin Yüzdelere.....	39
Grafik 11	Aktivitelerle Yeni Kelimelerin Öğretilmesi.....	40
Grafik 12	Sınıf İçinde Kitap Köşesi Oluşturulması.....	41
Grafik 13	Çocuklara Günde Bir İki Kez Yüksek Sesle Hikaye Okuma.....	43
Grafik 14	Çocukların En Çok Sevdiği Hikayelerin Tekrar Tekrar Okunması.....	44
Grafik 15	İlgi Köşelerinin İsimlerinin Görülebilecek Şekilde Yazılıp Asılması.....	45
Grafik 16	Kitabın Kapağı İle Sayfalarının Farklılığının Gösterilmesi.	47
Grafik 17	Çocuklara Sesleri Tanıtıcı Aktiviteler Yaptırılması.....	48
Grafik 18	Çocuklara Okuma Yazmanın Faydalarının Anlatılması.....	49
Grafik 19	Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Orta Sıklık Aralığında Algılanan Maddelerle ilgili Yüzdelikler.....	51
Grafik 20	Okunan Kitapların Yazılarının Çocuklara Gösterilmesi.....	52

Grafik 21	Yazıların Soldan Sağa Doğru Dizildiğinin Gösterilmesi.....	53
Grafik 22	Çocuklara Yazı İle Resmin Farklılığının Gösterilmesi.....	55
Grafik 23	Çocukların Yazı Yazmaya Teşvik Edilmesi.....	56
Grafik 24	Oyunlarla İlgili Yazıların Kullanılması.....	57
Grafik 25	Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Ortadan Az Sıklık Aralığında Algılanan Maddelerle ilgili Yüzdelikler.....	59
Grafik 26	Yazıların Yukarıdan Aşağıya Doğru Dizildiğinin Gösterilmesi.....	60
Grafik 27	Aynı Sesle Başlayan Objelerin Ayırdedilmesinin Sağlanması.....	61
Grafik 28	Oyun Yolu İle Aynı Sesle Biten Kelimelerin Ayırdedilmesi.	62
Grafik 29	Dramatik Oyunlarda Çocukların Karalama Yazı Yazmalarına Fırsat Yaratılması.....	64
Grafik 30	Alfabenin Harflerinin Tanıtıcı Olarak Sınıfa Asılması.....	65
Grafik 31	Sınıf İçerisinde Yazma Köşesi Oluşturma.....	67
Grafik 32	Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Hiçbir Zaman Yoğunlukta Algılanan Maddelerle ilgili Yüzdelikler.....	68
Grafik 33	Sınıfa Alfabe Posterlerinin Asılması.....	69
Grafik 34	Manyetik Harflerin Çocuklar Tarafından Kullanımının Sağlanması.....	70
Grafik 35	Sınıf İçinde Alfabetik Pazıların Kullanılması.....	71
Grafik 36	Sınıfta Alfabe Blokların Kullanılması.....	72

**K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ANA BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE OKUMA YAZMAYA
HAZIRLIK ÇALIŞMALARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN
YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN ALGILAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melek BAŞTAŞ

**K.K.T.C
Mayıs 2007**

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN ALGILAR

BÖLÜM 1

Giriş

Bu bölümde, problem, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar ve araştırmada kullanılan tanım ve kısaltmalar yer almaktadır.

Problem

Eğitim toplumların hayatında vazgeçilmez sosyal bir olgudur. İnsanın varoluşu ile birlikte ortaya çıkan eğitim, günümüzde giderek önem kazanmıştır. Eğitim, belli amaçlara göre insanların davranışlarının planlı olarak değiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlar. Bu amaçla yasa ve ilkeler ve teknikler geliştirmeye çalışır. Eğitim bilmi, kişilerin davranış değişikliğinin en verimli ve etkin bir şekilde yapılması için 'araştırma ve geliştirme' çalışmalarına ağırlık veren bir bilim dalıdır. (Fidan & Erden, 1993)

Eğitimi ayrıca, yeni kuşakların gerekli bilgi, beceri, deney ve değerleri elde etmeleri ve kişiliklerini geliştirebilmeleri amacıyla sürdürülen etkinlik olarak da tanımlayabiliriz.

Eğitimin en önemli amaçları, bilimsel araştırmalar yapmak, ulusal kültürü ve bilimi yaymak, nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Eğitimin bu amaçlarına ulaşabilmek için, toplumsal refahın geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin yükseltilmesinde, bilimsel ve teknolojik ilerlemede, ekonomik ve sosyal gelişimin sağlanmasında çocukların gençlerin ve ailelerin eğitimine yapılacak yatırım büyük önem kazanmaktadır. (Yılmaz, 2003)

Eğitim okul öncesinde, ailede ve çevrede başlar, günümüzde okul öncesi eğitime verilen önem her geçen gün artmaktadır. Bu ivme ile beraber, sağlıklı, mutlu, yaratıcı bireyler yetiştirebilmek için bu dönemi tanımak ve en iyi değerlendirecek şekilde gerekenleri yapma zorunluluğu bugün dünden daha belirgin olarak hissedilmektedir.

Ülkemizde okul öncesi dönemdeki eğitime önem verilmesi ve bu dönemde alınan eğitimle daha sonraki gelişim ve başarı arasındaki ilişkinin belirlenmesi ile ilgili araştırmalar son derece sınırlı olmakla birlikte, yurt dışında yapılan birçok çalışma, bu dönemdeki bakım ve eğitimin kalıcı etkileri konusunda önemli ipuçları vermektedir.
(Oktay, 2002, s.109)

Yirminci yüzyılın son çeyreği ile beraber, belirgin bir sonuç olarak, Amerika Birleşik Devletleri, eğitim bakanlığı, okul araştırma ve geliştirme merkezinin yaptığı araştırmalara göre de ;

Okul öncesi eğitimin, sosyo-ekonomik yönden zayıf olan ailelerin çocuklarına, büyük fayda sağladığı,

Okul öncesi eğitimin zeka düzeyi ve başarı düzeyini büyük oranda artırdığı,

Okul öncesi eğitim alan çocukların, ilkokulda öğretmenleri ile daha iyi iletişim kurduğu,

Okul öncesi eğitim alan çocukların özel eğitim destekleme programlarına daha az ihtiyaç duyduğu,

Okul öncesi eğitim alan çocukların, sınıfta kalma oranlarının daha az olduğu, akademik başarılarının daha yüksek olduğu ,

Daha sosyal oldukları ve duygusal olgunluk ve daha çok yüksek okul başarıları gösterdiği,

Okul öncesi eğitim alan çocukların, okula karşı daha olumlu bir tavır takındıkları ve daha az okul devamsızlıklarının olduğu,

Okul öncesi eğitim alan çocukların sorumluluk duygularının ve kendine olan güvenlerinin daha iyi geliştiği, daha çok sportif aktivitelere katılım, hayata daha olumlu bakış açısı geliştirdikleri ayrıca daha az uyuşturucu bağımlısı oldukları ve daha az suç işledikleri saptanmıştır. (Cotton & Conklin, 1989)

0-6 Yaşta ailenin yanında, okul öncesi eğitim kurumlarının da çocuğun gelişimi ve temel alışkanlıkları kazandırmada (temizlik, giyim, sağlıklı beslenme alışkanlığı, uyku alışkanlığı) çocuk üzerinde etkili olmaktadır.

Başlangıçta çocuğun gelişiminde aile çevresi birinci derecede etkili olmaktadır. Ancak daha sonraki yıllarda aile çevresi çocuğun tüm gelişim ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalabilir. Bu durumda devreye çocukların yaşlılarıyla kendi çevrelerini oluşturup gelişimlerini sağlıklı, doğal biçimde yaşayabilecekleri bir ortam sağlayan okul öncesi eğitim kurumları girmektedir. (Aral, Kandır, & Yaşar, 2001)

Bugün çeşitli ülkelerde geçen yüzyıldan beri işlev görmeye başlayan okul öncesi eğitim kurumları; giderek gelişmekte, çocuğun sağlıklı bakımı, beslenmesi, kendine güven kazanması, kişiliğinin gelişmesi, iyi alışkanlıklar kazanabilmesi, sosyal gelişimini gerçekleştirecek bir arkadaş ortamının yaratılmasının yanı sıra, onun fiziksel olarak gelişebilmesi için gerekli hareket ve oyun ortamını sağlayan, aileye çocuğun bakımı ve eğitimi konusunda destek olan kurumlar olarak varlıklarını sürdürmektedirler. (Oktay, 2002, s.186)

Okul öncesi eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleşmesinde,

1) Fiziksel ortam, 2) Nitelikli personel (Öğretmen, yönetici) ve 3) Okul öncesi eğitim programlarının rolü vardır.

Okul öncesi eğitim kurumlarının çocukların rahatlıkla hareket edecekleri genişlikte, kendi ihtiyaçlarını mümkün olduğunca yardımsız karşılayabilecekleri güvenlikte ve eğitim programlarının istenildiği gibi uygulanabilmesine fırsat verecek yeterlikte mekanlara sahip olmaları gerekliliği yanında, Okul öncesi eğitimde nitelikli yönetici ve öğretmen temel öge olarak kabul edilir. Okul öncesi eğitimin amaçlarına ulaşmasında, uygun programların hazırlanması ve uygulanabilmesi ise bir diğer temel öge olarak düşünülebilir. Brown (1982) programı, Okulun rehberliği altında bir çocuğun yaşayacağı deneyimlerin tümü olarak tanımlar.

Okul öncesi eğitim programı, 0-72 aylık çocukların okul öncesi eğitim kurumlarında okul öncesi eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere; belirlenen hedefler doğrultusunda, kazandırılmak istenen hedef davranışlara uygun, planlı ve sistemli eğitim yaşantıları düzenleme ve hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını gösteren değerlendirmeyi de içine alan çalışmalar bütünüdür. (Aral, Kandır & Yaşar, 2003, s. 51)

Okul öncesi eğitim kurumlarından çocuğun beklenen düzeyde yararlanabilmesi ve öğretmenin verimli olabilmesi de eğitim programının çok iyi bilinmesi ve uygulanması ile sağlanabilir. Okul öncesi eğitim programları, Kreş programı (0-36 ay), Anaokulu programı (37-60 ay) ve Anasınıfı programı (61-72 ay) olmak üzere üç programdan oluşmaktadır. (Poyraz & Dere, 2001)

Günlük programda yer alan temel etkinlikler ise, rutin etkinlikler, serbest zaman etkinlikleri ve grup etkinlikleri olarak sınıflandırılabilir.

Rutin Etkinlikler ; okula geliş, gidiş, toplanma, temizlik, kahvaltı, yemek, tuvalet ve dinlenme gibi programın iskeletini oluşturan etkinliklerdir.

Serbest Zaman Etkinlikleri ; programın ilk etkinliğidir ve bölüntüsüz olması gerekmektedir. Bu etkinlikte süre belirlemede çok katı olmamalı çocukların ihtiyaçlarına göre süre ayarlanmalıdır. Serbest zaman etkinliği ilgi köşelerinde oyun ve sanat etkinliklerinden oluşmaktadır. İlgi köşeleri, evcilik, kukla, fen ve doğa, blok, kitap, müzik, masa oyuncakları ve ünitelerle ilgili köşeler olmak üzere sınıfta düzenlenmelidir. Sınıfın küçük ve kalabalık olması durumunda ilgi köşelerine dönüşümlü yer verilmelidir.

Sanat etkinlikleri ise yoğurma maddeleri ile çalışma, kağıt işleri, boya çalışmaları ve artık malzemelerle çalışmalardan oluşur. Sanat etkinlikleri birkaç çocuğun bir arada çalıştığı proje çalışmalarına dönüştürülerek de sunulabilir. Her sanat etkinliği ayrı ayrı proje çalışmasına dönüştürülerek planlanabileceği gibi sanat etkinliklerinin tamamı ya da diğer etkinlikler de bir projeye dönük olarak planlanabilir.

Okul öncesi dönemde grup Etkinlikleri ; öğretmen rehberliğinde yapılan etkinliklerdir. Türkçe dil etkinlikleri, oyun etkinlikleri, müzik etkinlikleri, fen ve doğa matematik etkinlikleri ve okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını kapsar.

Eğitim programlarında yer verilen okuma yazmaya hazırlık çalışmaları adından da anlaşılacağı gibi “okuma yazma çalışması” değil “okuma yazmaya hazırlık” çalışmasıdır.

Erken çocukluk döneminde okuma-yazma ile ilgili yapılan araştırmalar her geçen gün için farklı yaşam değişkenleri ile ilişkilendirilerek öğrenme sürecine yönelik yeni bulguları ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun bir yansıması olarak da, edinilen bilgi birikimi, okuma yazma konusundaki uygulamalara ışık tutmakta ve okuma-yazma ile ilgili etkinliklerin hazırlanmasına kaynak oluşturmaktadır. (Roskos, Christie & Richgels, 2003)

Okul öncesi eğitimle ilgili olarak sürekli değişen koşulları da dikkate alarak yapılmakta olan araştırmalardan elde edilen bulgular, okul öncesi eğitimdeki okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili etkinliklerin temelini oluşturmaktadır ve bu devam eden bir süreçtir.

Çocukları okul çağından önce okuma-yazma deneyimlerinden mahrum etmek, onların ileride erişebilecekleri okuma yazma düzeylerini ciddi bir şekilde engelleyebilir, sınırlandırabilir. Okuma yazma öğrenimi, çocuğun okul başarısı ve daha sonraki yaşamındaki başarısı için kritik bir dönem arz etmektedir. İnsanın okuma yazmaya ilişkin becerileri yaşam boyu bir gelişim gösterse de, 0-8 yaş okuma-yazma ile ilgili en önemli dönemdir. (IRA/NAEYC, 1998)

Okul öncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının önemini IRA – International Reading Association, (Uluslararası Okuma Birliği) ve Amerikanın en etkili okul öncesi eğitim otoritesi olan NAEYC – National Association for the Education of Young Children (Ulusal Amerikan Erken Çocukluk Eğitim Birliği)’nin bu açıklamalarından görmekteyiz.

Yazılı dili bilmek yalnızca okuma yazmayı bilmek demek değildir. Çocuklara anaokulunda okuma-yazma öğretilmeyebilir ancak çocukların yazılı dille karşılaşmaları sağlanmalıdır. Bu süreç anaokulundan önce başlamalıdır. Anne-babanın çocuğa resimli bir kitabı gösterip ‘Bu bir toptur’ dediği zaman okuma ve yazma eğitimi

başlamış demektir. Yazılı dilin kullanımını öğrenme, aynı zamanda ne için kullanıldığını öğrenmek demektir. Bu noktada çocukların yazı dili ile karşılaşmaktan zevk alması sağlanmalıdır. Bu da çocuğun bir kitabı anne ve babasına verip, gösterip yardım istemesi ile başlar. Yetişkinler, çocukların kitabı nasıl tutacağını, sayfaları nasıl çevireceğini ve yazıların solda sağa doğru, yukarıdan aşağıya doğru okunduğunu öğrenmesine yardımcı olurlar. Yetişkinler çocuğun elini ve bakışını yazılı kelimelere yönlendirerek onlara okumanın kaynağını ve işaretlerin bir anlamı olduğunu öğretmelidirler. Anne baba ve eğitimci olarak okuma yazma ile ilgili görevimiz çocuklara yalnız kitap vermek değil onların kitaplardan zevk almalarını da sağlamaktır. Her gün çocuklara bilgi içeren yazıların, hikayelerin okunması, çocukların okuma yazmaya ve okuma yazma ile ilgili aktivitelere teşvik edilmesi, onlarla sürekli iletişim kurulması gerekir. Çocuklar üç - dört yaşları arasında yazı ile çizimi ayırdederler. Yazının değişik grafik şekilleri olduğunu bilirler. Çocukların yazılı dili öğrenmeleri oyun oynamayı öğrenmelerine benzer. (Michalowitz, 1992, s. 9)

Çocukların bütün gelişimlerinin mentalite yapısının etkisi altında olduğunu öne süren Michalowitz. Bu nedenle okuma yazma gelişiminin de çocukların mentalite gelişimine bağlı olduğunu vurgulamaktadır.

Yazılı dilini anlamak ve ondan zevk almak çok küçük yaşlarda başlar. Okul öncesi eğitimde okuma yazmayı geliştirme için ne yapılmalıdır? Çocukların yazı dili ile iç içe olmaları planlı bir şekilde organize edilmelidir. Çocukların yazılı dille tanıştırılmaları yavaş yavaş olmalıdır. Bütün anaokulu yazılarla doldurulmamalıdır. Kelimeler titizlikle ve anlamlı seçilmelidir.

Yazılı dil drama da kullanılabilir. Örneğin, “Doktor”, “Doktoru rahatsız etmeyiniz” veya “Sessiz olunuz” levhaları asarak bunların anlamlarını çocukların okuma yazma öğrenmeden bilmeleri sağlanabilir. Yazı yazmaya başlama sözel dil ile ilgili gelişime benzer. Çocuklar dili kullanmayı öğrenmeden anlamaya başlarlar. Önce normalde kullanılmayan özel kelimeleri kullanırlar. Belirli objeler için kendi kelimelerini yaratırlar. Yavaş yavaş sözel dilin herkesin kullandığı ortak bir dil olduğunu anlamaya başlar ve “bunu nasıl söyleyebilirim?” diye sorarlar. Bu soru anne, baba ve öğretmene ‘bu nedir?’ diye objelerin isimlerini sordukları sorudur. Yazılı dilde bu soru ‘bu nasıl yazılır?’ şeklindedir. Eğitimcilerin çocuklara yavaş yavaş sözel dil ile yazılı dilin bir biri ile ilişkili

olduğunu anlatması gerekir. Burada amaç, okuma yazmayı öğretmek değil onların yazılı dil ile karşılaşmalarını sağlamak ve yazılı dili kullanmaları yönünde cesaretlendirmektir. (Michalowitz, 1992)

İsrail Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Eğitim Bölüm Başkanı Dr. Rina Michalowitz, UNESCO'nun (United Nation's Educational, Scientific and Cultural Organization) 1992 yılında düzenlediği Okul öncesi eğitim konferansında yaptığı açıklamalarında ana okullarında eşyaların ve köşelerin üzerinde isimlerin yazılmasını önermektedir. Çocukların resim yaptığı zaman üzerine isimlerini yazmaları için teşvik edilmesini ve yazılı dili kullanmaları yönünde cesaretlendirilmeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Okul öncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında koşul olarak kabul edilebilecek noktalar da vardır. Bunlar, çocukların hikaye dinleme isteklerinin artırılması, çocukların okuma isteklerinin artırılması, çocukların kelime ve harflere olan meraklarını artırma, çocukların yazı şekillerini inceleme meraklarını artırma, kelimelerle oynamalarını sağlama ve dramatik oyun, şarkı, tekerleme, şiir ve kitaplardan zevk almalarını sağlamaktır. (NAEYC, 2003) Naeyc'nin Okuma yazma ile ilgili temel stratejilerinde de belirtildiği gibi çocukların bu konularda olumlu yönde motive edilmesi ve özellikle alfabe ile ilgili malzemelerle karşılaştırılmalarının gereği vurgulanmıştır.

Çocukları okul çağından önce okuma yazma deneyimlerinden mahrum etmek, onların ilerde erişebilecekleri okuma yazma düzeylerini ciddi bir şekilde engelleyebilir, sınırlayabilir. (IRA, 1998) Uluslararası Okuma Birliğinin bu açıklamasından da görüldüğü gibi erken çocukluk dönemindeki okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinin önemi vurgulanmaktadır.

Yirmi birinci yüzyılın bilgi çağı olarak nitelendirilmesi ve bunun getirdiği koşullara uygun bilişsel ve sosyal gelişimi destekleyecek okuma-yazma becerilerinin kazanılması ve işlevselliği, erken çocukluk eğitimi kapsamında ön plana çıkmaktadır. Çocuklar okuma yazmayı öğrenmeye yönelik ilk önemli adımı yaşamlarının çok erken döneminde atarlar. Erken okuma yazma gelişimi ve okuma yazmaya başlama aşamaları çocuklarda farklı hız ve şekilde gelişir. (Sevinç, 2003, s.177)

Erken çocukluk döneminde, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında anne baba desteği, zengin uyarıcı çevre düzenlemesi ve okul öncesi öğretmenin etkin rol oynadığı görülmektedir.

Bu önemli konu ile ilgili olarak, K. K. T. C.'deki (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti) okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan, yönetici ve öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili yeterliliklerinin ne düzeyde olduğunun bir araştırma kapsamında ele alınması gereği ortadadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü alan, eğitim durumu ve okul içindeki statüsü ile okul öncesi eğitim kurumlarında, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik yeterliliklerini, öğretmen, yardımcı öğretmen ve yönetici görüşleri açısından karşılaştırmalı olarak ortaya çıkarmaktır.

Bu genel amacı gerçekleştirmek üzere aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü alan, eğitim durumu, okul içindeki statüsü nasıldır ?
2. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili, öğretmen, yardımcı öğretmen ve yönetici görüşleri nasıldır ?
3. Öğretmenleri cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü alan ve okul içerisindeki statüsü ile okul öncesi eğitim kurumlarındaki okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik, öğretmen yeterlilikleri arasında, öğretmen, yardımcı öğretmen ve yönetici görüşleri açısından anlamlı fark var mıdır ?

Önem

K.K.T.C.'deki okul öncesi eğitim kurumlarında, görev yapan yönetici ve öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, okul öncesi eğitim konusunda yeterli eğitim almamış kişilerdir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında programların hazırlanması ve uygulanması konusunda problemler yaşanmaktadır.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, okul öncesi dönemde, program içinde yer alması gereken bir etkinliktir. Okul öncesi dönemde okuma yazma ile ilgili olarak edinilen beceriler, çocuğun ilerdeki akademik başarısını etkilemektedir. Yapılan araştırmalara göre, çocuğun okul çağından önce okuma yazma deneyiminden mahrum etmek, onun ilerde erişebileceği okuma yazma düzeyini ciddi şekilde engelleyebilir sınırlayabilir.

Bu araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik yeterlilikleri ortaya koyma bakımından önemlidir.

Bu araştırma, okul öncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili gelişmiş ülkelerde yapılan birçok araştırmaların incelenmesi ve bu ülkelerdeki çağdaş uygulamaları ortaya koyma bakımından önemlidir.

Bu araştırma, gelişmiş ülkelerle ülkemizde yapılan uygulamaları karşılaştırarak, okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik yetersizliklerin tesbiti ve yapılacak değişiklik ve uygulamalara ışık tutması bakımından önemlidir.

Bu araştırma, anne-baba, okul öncesi eğitim kurumu yönetici ve öğretmenlerini okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik çağdaş uygulamalar konusunda bilgilendirme açısından önemlidir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma;

1. Kapsam açısından, K. K. T. C. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığın'na bağlı Lefkoşa ilçe merkezinde yer alan anaokulları, özel anaokulları, burada görev yapan yönetici, öğretmen ve yardımcı öğretmenlerle,

2. Yöntem açısından tarama modeli ile,

3. Çalışacağı kademe açısından okul öncesi eğitim düzeyi ile,
4. Veri toplama aracı olarak, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik bilgi görüş ve uygulamalarını içeren anket formu ile,
5. Süreç açısından, 2005-2006 akademik dönemi ile sınırlıdır.

Tanımlar

Okul Öncesi Dönem : “Çocuğun doğduğu günden, temel eğitime başladığı güne kadar geçen 0-6 yaş arasındaki dönemdir.” (Aral, N., Kandır, A. & Yaşar, C., 2003)

Okul Öncesi Eğitim : “Çocuğun doğduğu günden, temel eğitime başladığı güne kadar geçen 0-6 yaş arasındaki dönemde, bedensel, psiko-motor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği eğitim sürecidir.” (Aral, N., Kandır, A. & Yaşar, C., 2003)

Okul Öncesi Eğitim Kurumu : “0-6 yaş arası çocukların tüm gelişimlerini sağlıklı ve düzenli fiziksel koşullar içinde, toplumun kültürel özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren; onlarda sağlam bir kişiliğin, sosyal duyarlılığın ve yaratıcı bir zekanın temellerini atan; uzman-eğitici kadroya sahip, temel fonksiyonu eğitim olan sosyal kuruluşlardır.” (Aksoy, A., 1995)

Okul Öncesi Eğitim Programı : “0-72 aylık çocukların okul öncesi eğitim amaçlarını gerçekleştirmek üzere; belirlenen hedefler doğrultusunda, kazandırılmak istenen hedef davranışlara uygun planlı ve sistemli eğitim yaşantıları düzenleme ve hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını gösteren değerlendirmeyi de içine alan çalışmalar bütünüdür.” (Aral, N., Kandır, A. & Yaşar, C. 2003)

Kısaltmalar

IPT : Idea Proficiency Test

IRA : International Reading Association

K.K.T.C. : Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

NAEYC : National Association for the Education of Young Children

O.Ö.D. : Okul Öncesi Dönem

O.Ö.E. : Okul Öncesi Eğitim

O.Ö.E.K. : Okul Öncesi Eğitim Kurumu

O.Ö.E.P. : Okul Öncesi Eğitim Programı

T.R.N.C. : Turkish Republic of North Cyprus

UNESCO : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

BÖLÜM 2

Konu ile İlgili Araştırma ve Yayınlar

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

K.K.T.C.'de bu güne kadar bu konu ile ilgili herhangi bir araştırma yapılmamıştır.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

İyi derecede okuma yazma öğrenimi yaşam boyu devam eden bir süreçtir, ancak artık çok iyi bilinen bir gerçek de, erken çocukluk döneminde bu konu ile ilgili alınan eğitim daha sonraki yıllardaki okuma – yazma gelişiminin temelini oluşturur. (Newman & Dickenson, 2001; Snow, Burns & Griffin, 1998; Whithurst & Lenigan, 2001)

Çocuğun okul öncesi dönemde elde ettiği okuma – yazma başarı derecesi, onun ileriki hayatındaki akademik başarısının ve uzun vadeli sosyal ve ekonomik durumu ile toplum içerisindeki konumunun kuvvetli bir göstergesidir. (Snow, Burns & Griffin, 1998; Werner & Smith, 1992)

Naeyc, Amerikanın okul öncesi eğitim politikalarının belirlenmesinde etkili olan okul öncesi eğitim kurumudur. Naeyc, 1998 yılında okul öncesi eğitimde, okuma yazmaya hazırlık çalışması ile ilgili, uluslararası okuma derneği ile birlikte bir bildiri yayınlamıştır.

Çocukları okul çağından önce okuma-yazma deneyimlerinden mahrum etmek, onların ileride erişebilecekleri okuma- yazma düzeylerini ciddi bir şekilde engelleyebilir, sınırlandırabilir. Okuma yazma öğrenimi, çocuğun okul başarısı ve daha sonraki yaşamındaki başarısı için kritik bir dönem arz etmektedir. İnsanın okuma-yazmaya ilişkin becerileri yaşam boyu bir gelişim gösterse de, 0-8 yaş okuma – yazma ile ilgili en önemli dönemdir. (IRA/NAEYC, 1998)

Neayc, 2003 yılında, okul öncesi eğitimdeki okuma yazma etkinlikleri ile ilgili olarak, yapılan tüm araştırmaların değerlendirilip, bu konudaki uygulamaların güncelleştirilmesi için, bu konuda uzman üç profesörü görevlendirmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda okul öncesi eğitimde,

okuma yazma eğitiminin temel esasları ne olmalıdır ? İçeriği ne olmalıdır ?

Nasıl öğretilmelidir ? Konularını içeren bir bildiri yayınlamıştır. Naeyc'nin yayınladığı bildiriye göre okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili yapılması gereken stratejik uygulamalar aşağıda belirtildiği gibidir :

1. Öğretmenin Konuşmalarında Zengin ve Kapsamlı Kelimeler Kullanması :

- Öğretmenin büyük grup, küçük grup, ve teke tek çocuklarla zengin ve geniş kapsamlı konuşmalar yapması
- Çocukların normal olarak karşılaşmadığı kelimelerin öğretmen tarafından kullanılması
- Çocukların yorumlarının dil bilgisi kurallarına uygun olmasının teşvik edilmesi,
- Çocukları zihinsel olarak zorlayıcı konulara girilmesi. (Dünya ile ilgili bilgiler)
- Çocukların söylediklerini dinleme ve karşılık verme.

2. Hikaye Kitabı Okumak :

- Öğretmen çocuklara günde 1-2 kez zengin sözcük dağarcığı olan edebi ve düz yazıları yüksek ses ile okumalıdır.
- Çocuklara kitap okumadan önce, kitap okurken ve okuduktan sonra konu ile ilgili destekleyici konuşma aktiviteleri yapılmalıdır.
- Çocuklara hikayedeki karakterlerin ne hissettikleri sorulmalıdır.
- Hikayeyi yarıda bırakıp,sonunu başka türlü bitirmesi istenmelidir.
- Çocukların hikaye anlatmaları ve bunları dramatize etmeleri teşvik edilmelidir.
- Çocuklara en sevdikleri kitabın sık sık okunması çocuklarda tanıdıklık yaratır ve çocuğun kendi kendine de o kitabı okuma isteğini artırır.

3. Ses Tanıma Aktiviteleri :

Çocuklara dilin seslerini tanıtıcı aktiviteler yaptırma. Bu aktiviteler hikaye, oyun, şiir ve müzik dinlemeyi de içerir.

- Aynı sesle biten kelimeleri belirleme .Örneğin : İrmik, Minik gibi
- Aynı sesle başlayan kelimeleri tanımak

- Ses benzetmesi : Birkaç objeden hangisinin belirli bir sesle başladığını bulmak. Örneğin, kedi, balık, eşek resmi göstererek hangisinin 'b' sesi ile başladığını bulmak. (Bu aktivitelerin ilginç ve zevkli olmasına dikkat edilir.)

4. Alfabe Aktiviteleri :

Çocukların alfabe harflerini tanıyıp öğrenebilmelerine yardımcı olabilecek malzemelerle karşılaştırılmaları önemlidir.

- Alfabe kitapları.
- Manyetik büyük ve küçük harfler.
- Alfabe blok ve pazılları.
- Alfabe posterleri, çocukların göz seviyesinde asılmalıdır
- Harfler çocukların duyularına hitap etmelidir.(Farklı materyallerden kesilmiş harfler kullanılmalıdır. Örneğin ; parlak , pütürlü, sert gibi)
- Alfabe harfleri öğretilirken direkt olarak çocuğa birşeyler ifade eden açıklamalarda bulunulmalıdır. Örneğin ; Bakınız Hasan ile Hüseyin isimleri aynı harfle başlıyor. Evet ikisi de 'H' harfi ile başlıyor.

5. Çocukların Okumaya Başlamalarına Yardımcı Olmak :

- Sınıf içinde bir kitap köşesi oluşturmak.
- Çocukları kitap veya diğer yazıları okumaya teşvik etmek
- Çocukların bildikleri, aşina oldukları kitapları yüksek sesle okur gibi yapmalarını desteklemek
- Sınıf içinde ilgi köşelerinin isimlerinin yazılıp çocukların göz seviyesinde asılması.
- Oyunlarla ilgili yazıların kullanılması (Örneğin ; menüler, isim kartları, işaretler gibi).

6. Çocukların Yazmaya Başlamalarına Yardımcı Olmak :

- Sınıf içinde yazma köşesi oluşturmak. (Bu köşenin tükenmez, kurşun kalem, kağıt ve defter malzemeleri ile donatılması).
- Sınıf aktiviteleri ile ilgili yazıların kullanılması (köşe isimlerini, ellemeyiniz, çıkış ve tuvalet yazıları gibi).
- Oyunlarda yazı yazmakla ilgili fırsatların değerlendirilmesi (Örneğin : Restorant oyununda menü ve sipariş alan çocuğa kalem ve defter verilmesi).

- Çocukların kendi isimlerini tanıyıp yazmalarını sağlamak.

7. Çocuklarla Birlikte Kitap Okumak :

- Çocuklara büyük kitap ve büyük yazılı metinler okuyarak yazıları göstermek ve yazılarla ilgili bilgi vermek.
- Resim ve yazının farklılığını göstermek
- Yazıların soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru dizildiğini göstermek.
- Kitaplarla ilgili tanıtıcı bilgi vermek. (Kapak, sayfa , soldan sağa açıldığı ve ismi olduğunun bilinmesi).

8. Çocukların ilgisini çeken konuların aktivitelerle ağırlıklı olarak kullanılması:

- Çocukların ilgi duydukları konuları araştırmalarını sağlayacak fırsatlar yaratmak
- Öğretmenin o konuyla ilgili bilgi kitapları okuması
- Konu hakkında gözlem, deney ve soru sorarak bilgi edinmek
- Dramatik oyunlarda öğrendiklerini kullanıp ifade edebilme (Roscos, Christie & Richgels, 2003)

Çocukların geliştirmeleri gereken en önemli görüş veya kavram yazının fonksiyonları ile ilgilidir. Çocuklar bunu anladıkları zaman yazılı dilin konuşulan dille bağlantılı olduğunu anlamaya başlarlar. Yazının bir çeşit iletişim olduğunu, yazı ve kitapların bilgi edinecekleri zevk alacakları bir kaynak olduğunu görürler. Yazının işlev ve değerlerini anlamayan çocukların iyi birer okuyucu olmaları çok zordur. (Brown, 1991; Heath, 1982 ; Schickendanz, 1978 ; Teale & Sulzby, 1989)

Okuma yazma ile ilgili tüm bilgi ve becerilerin gelişimi için okuma yazma açısından zengin bir sınıf ortamına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu da kitaplar, posterler, çocukların yaptığı işler ve sanat objeleri ile donatılmış bir sınıf demektir. (Morrow, 1989)

Yapılan araştırmalara göre, okuma yazmaya başlangıçta en etkili yöntem, küçük çocuklara yüksek sesle okumaktır. (Bus, Van Ijzendoorn, & Pellegrini, 1995 ; Halle, Calkins, Berry, & Johnson, 2003 ; IRA/NAEYC, 1998).

Konuşma dili okuma ve yazmanın temelini oluşturur. Yapılan birçok araştırmalar bunu kanıtlamıştır. Binlerce kelimenin anlamını öğrenmek, bunların bir anlam ifade edebilmesi için, nasıl yan yana geleceğini öğrenmek çok karmaşıktır. Bunlar konuşulan dil ile gelişir ve okuma yazmaya yansır. Anaokuluna gelen bütün çocukların konuşma dili ile ilgili becerileri vardır. Bu da onların okuma ve yazmalarına bir temel oluşturabilir. Konuşma dili becerileri dinleme aktiviteleri (özellikle yüksek sesle hikaye okumak) ve daha sonra da okuma deneyimleri ile geliştirilebilir. (Galda & Cullinan, 1991; Glazer, 1989).

Dinlediğini anlama ile okuduğunu anlama arasında çok kuvvetli ve önemli bir bağlantı vardır. Hikaye dinleme, çocukların konuşulan dilin yöntemini, düşünme becerilerini ve kelime hazinelerini geliştirme için en iyi araçtır. (Eller, Pappas & Brown, 1988 ; Ellery, 1989 ; Leung & Pikulski,1990)

Çocukların yazılı dili öğrenmeleri oyun oynamayı öğrenmelerine benzer. Örneğin, bloklarla birşeyler yapmayı öğrenmeye çalışan bir çocuk, önce bloklarla gelişigüzel oynar, karıştırır. İkinci aşamada basit objeler yapar. Örneğin; bir kule veya tren yapar. Yazı yazma da aynı şekilde gelişir. Önce karalama ile başlarlar daha sonra birkaç harf yazarlar ve bunları kelime olarak nitelendirirler daha sonra harfleri birleştirirler ve kelimeleri doğru olarak yazmaya çalışırlar. Çocukların yazı dilini anlamaları yavaş yavaş olur. Çocuklara 'ayı yaz' dediğimizde büyük birşeyler karalar, 'fare yaz' dediğimizde küçük birşeyler karalarlar. Daha ileriki safhalarda her kelimenin kaç hecesi olduğunu öğrenirler. Bu gelişim süreci sözel dilde de aynidir. Bir araştırmada çocuklara 'gökyüzü yazınız' dendiği zaman , çocuklar okuma yazma bilmedikleri için yazamazlar. Araştırmacı, 'peki isterseniz ben kırmızı kalemle yazayım' deyince çocuklarr itiraz ediyor ve ' hayır mavi kalemle yazacaksınız diyor'.

Araştırmacı, bir çocuğa, 'top yazacağım' diyor ve küçük harflerle birşeyler yazıyor. Çocuğa bu küçük bir top mu ? Yoksa büyük bir top mu ? Diye sorunca çocuk 'bu küçük bir toptur' diyor. Neden diye sorulunca 'büyük olsaydı daha büyük harflerle yazılacaktı' cevabını veriyor. (Michalowitz, 1992)

Michalowitz'in, araştırmaları okul öncesi çocukların mantıki düşünce ve hayal gücü konusu ile ilgilidir. Anaokullarına bilgisayarları koyduğu zaman ilginç bir durumla karşılaşılıyor. Bilgisayarları çocuklara yazılı dili öğretmek için değil iki değişik amaç için anaokullarına yerleştiriyor. Birinci amacı, bilgisayarların çocukların düşünerek karar vermelerini sağlamak, ikincisi ise hayal ederek düşünmelerini sağlamak ve çocukların problem çözme yeteneklerini geliştirmek. Bir süre önceye kadar psikologlar, ani karar vermenin kişisel bir davranış şekli olduğunu ve öğretilmeyeceğini düşünüyorlardı. Michalowitz'in yaptığı araştırmaya göre bilgisayarlar düşünerek karar vermeyi öğreten çok iyi bir araç olmuştur. İki çocuk birlikte bilgisayarda oyun oynarken birisinin diğeri ani karar vermemesi için elini tutarak, 'bekle öyle yapma, bir düşünelim, plan yapalım' dediğini belirtiyor. Kısa bir süre sonra çocuklar klavyeyi yazı yazmak için de kullanmaya başlıyorlar. Bilgisayarlar çocuklara yazılı dilin özellikleri üzerinde deneyim yapma fırsatı veriyor. Söylenilen sözün yazılı bir karşılığı olduğunu ve kelimeler arasında boşluk bırakılacağını hiçbir eğitim vermeden çocukların öğrendiği görülmüştür.

Bilgisayar doğru kullanıldığında küçük çocukların sadece düşünme, problem çözme ve yaratıcılık gibi becerilerini geliştirmek, benlik gelişimi ve işbirliğini öğrenmelerini desteklemek ve zenginleştirmekle kalmaz, aynı zamanda öğrenmeye karşı korkusuz ve istekli bir tutum geliştirmelerine de katkıda bulunur. (Texas Education Agency, 1994 ; Marshall, 1996; Seniuk, 1997 ; Ballor, 1997)

Aynı zamanda çocukların sosyal etkileşimleri için bir katalizör görevi de görebilir. Okul öncesi dönemde bilgisayar, özellikle el-göz koordinasyonuna büyük katkı sağlayabilir (farenin kullanımı, boyama çizim çalışmaları vb.), el becerisini geliştirebilir.

Çalışmalar göstermiştir ki bilgisayarlar, çocukların belirli bazı becerileri kazanmasına yardım edebilir. Örneğin, okumaya hazır olma gibi. Stanford Üniversitesi profesörlerinden Robert Hess, yaptığı bir araştırma sonucunda, evde ve anaokulunda bilgisayar kullanan çocukların, diğelerine oranla daha fazla okumaya hazır olma becerisine sahip olduğunu ortaya koymuştur. (Uzunboylu & Baştaş, 2005)

Davis (1991), 5-6 yaş grubundaki 12 çocuğu erken okuryazarlık becerilerini incelemek amacıyla iki gruba ayırmıştır. Gruplardan biri bilgisayar ile okuma yazma etkinliklerine katılmıştır. Diğer gruba ise öğretmen model olmuş ve okuryazarlığı destekleyecek materyaller sunmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerin model olduğu ve okuryazarlığı destekleyen materyallerin sunulduğu sınıfın okumayı öğrenmede başarılı olduğu, bilgisayar kullanılan sınıftaki çocukların ise anlama becerilerinde diğer grubtaki çocuklara göre daha iyi bir gelişim gözlenmiştir.

Rowell'in (1998) yaptığı bir çalışmada on altı sınıfta üç öğrenci gözlenmiştir. Okuma yazma becerilerini geliştiren sınıf çocukların okuma yazma ile ilgili yaptığı etkinlikler incelenmiştir. Yaklaşık 2.5 saat gözlem yapılmıştır. Her sınıfta çocukların boyunca yapmış oldukları etkinliklerin okuryazarlıkla ilişkisi Veriler gözlem formuna kaydedilmiştir. Sonuçlar çalışmada yer alan %80.0'ında kitap köşesinin olduğunu, %53.0'ında köşedeki kitaplar düzende sıralandığını, sınıfların %73.0'ında yazı alanı olduğunu ve posterler, etiketler, kartlar olduğunu göstermiştir". Çocukların okuma yazma öğrenmesinde sınıfta yer alan köşeler, köşelerde bulunan materyaller ve köşelerin düzenlenmesinin önemli olduğu görülmüştür.

Katims ve Pierce (1999) yaptıkları çalışmada 4 yaş grubundan 52, 5 yaş grubundan 78 çocukla çalışmışlardır. Veri toplama aracı olarak "Caroline Erken Okuryazarlık Değerlendirme Ölçeği" (Caroline Assessment Battery of Emergent Literacy) ve "Çevresel Yazı Ölçeği" (Environmental Print Measure) kullanılmıştır. Çocukların çevresel yazıyı okuma becerileri ve erken okuma becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. 6 aylık çalışma sonunda çevresel yazının okul öncesi dönemdeki çocukların okuma becerilerini geliştirdiği bulunmuştur. Çocukların başarıları çevresel yazıdan olumlu yönde etkilenmiştir. Sınıflardaki etkinliklerde çevresel yazının diğer etkinliklerle uyumlu biçimde kullanıldığı ve okur yazarlık döngüsünün anlamlı okuryazarlık etkinlikleri ile hız kazandığı görülmüştür.

Barbre (2003) 4-5 yaş grubundan 60 çocuk ailesi ile 9 ay süre ile çalışmıştır. Ailelere okuryazarlık gelişimi ve dil kazanımı ile ilgili prensipleri anlatmıştır. Çocuklara "Pre-IPT" sözel testi (Idea Proficiency Test) ön test-son test şeklinde uygulanmıştır. Ailelerin ev etkinliklerinde neler yapacakları belirlenmiş ve ailelere uygulamaları için sunulmuştur. Araştırma sonuçları ailelerin evde yaptıkları etkinliklerin çocukların okur yazarlığına olumlu yönde katkı sağladığını göstermiştir. Ayrıca çocukların dil kullanma düzeylerinin yükseldiği gözlenmiştir.

Good (2003), tarafından yapılan çalışmada 3-5 yaş grubundan 14 deney, 14 kontrol olmak üzere 28 çocukla çalışılmıştır. Deney grubu ile haftada üç gün, her gün yaklaşık 30 dakika okuma yazma ile ilişkili etkinlikler yapılmıştır. Altı haftalık çalışma sonunda her çocuğun resim tanımlama, fonolojik farkındalık ve isim yazma becerileri incelenmiştir. Sonuçlar isim yazma ve fonolojik farkındalık becerilerinde deney grubundaki çocukların daha başarılı olduklarını göstermiştir.

Sevinç ve Bayhan (2004) tarafından yapılan çalışma 6 yaş grubundaki çocukların mevcut okuma yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenip; çoklu zeka kuramına göre hazırlanan okuma yazmaya hazırlık programının, çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri üzerindeki etkisini ortaya koymak amacı ile planlanmıştır. Araştırmaya 6 yaş grubundan 15 deney grubuna, 15 kontrol grubuna olmak üzere toplam 30 çocuk seçilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Metropolitan Olgunluk Testi kullanılmıştır. Deney grubuna çoklu zeka kuramına dayalı okuma yazmaya hazırlık programı uygulanmıştır. Araştırma sonuçları uygulanan programın deney grubundaki çocukların hazırbulunuşluk düzeyleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. (Gül, 2004)

BÖLÜM 3

Yöntem

Bu bölümde, çalışmada kullanılan araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanması, bulgular ve yorumlar açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, K.K.T.C. Lefkoşa İlçesine bağlı, okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik anaokulu öğretmen yeterliliklerini ortaya koymayı amaçladığından tarama modeli niteliğindedir. Tarama modelinin seçilme nedeni mevcut durum analizi çalışmaları için tarama modelinin uygun bir model olmasındandır.

Genel tarama modeli çerçevesinde literatür taraması yapılmış ve likert tipi anket tekniği uygulanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, K.K.T.C Lefkoşa İlçesindeki devlet ve özel anaokulları oluşturmaktadır. Lefkoşa bölgesinin heterojen özelliği düşünülerek bölge içinde örnekleme gidilmemiş, evrenin tümüne ulaşılmaya çalışılmış ve evrenin %85'lik bir büyüklüğünü oluşturan 87 öğretmen örneklem olarak araştırma kapsamına alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Okul öncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik literatür taramasından yararlanılmıştır. Literatür taraması sonrasında araştırma verileri, Uluslararası Okuma Birliği (IRA) ve Ulusal Amerikan Erken Çocukluk Eğitimi Birliği'nin (NAEYC) okul öncesi dönemdeki okuma yazma ile ilgili temel uygulama kriterleri esas alınarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ile toplanmıştır. Veri toplama aracının geliştirilmesinde uzman görüşü de alınarak, oluşturulan maddeler, madde sayısının iki katı bir gruba uygulanarak maddelerin .40 üzeri güvenirlilik taşıyor olması esas alınmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucunda alpha değeri 0,91 güvenirlilik olarak elde edilen anket formları K.K.T.C Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığında izin alınarak, Lefkoşa ilçesinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 5 yönetici, 61 öğretmen, 21 yardımcı öğretmen tarafından yanıtlanmıştır.

Verilerin Çözümü

Bu araştırmada anket formları ile elde edilen verilerin istatistiksel çözümleri bilgisayar ortamında SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır

Verilerin çözümünde frekans (f), ortalama (x), yüzde (%), standart sapma (S), varyans (S²) teknikleri kullanılarak her madde için yüzdelik pasta grafiği çizilmiştir. Ayrıca her madde için frekans ve geçerli yüzde değerlerini gösteren tablolar çizilmiştir. Anket formlarındaki her maddenin yorumunda ortalama puanlar ile ölçek sınırları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1
Maddelere Verilen Ağırlıklar ve Sınırları

Verilen Ağırlıklar	Düzeyler	Sınırlar
1	Hiçbir Zaman	1,00-1,79
2	Ortadan Az	1,80-2,59
3	Orta Sıklıkta	2,60-3,39
4	Ortadan Çok	3,40-4,19
5	Her Zaman	4,20-5,00

(Balcı, A. 1993)

BÖLÜM 4

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik anket formlarının sonuçlarından elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Bu bulgular ve yorumlar üç gruptan oluşmaktadır.

I. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü alan, eğitim durumu, okul içindeki statüsü.

II. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili yönetici, öğretmen, yardımcı öğretmen görüşleri .

III. Öğretmenleri cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü alan ve okul içerisindeki statüsü ile okul öncesi eğitim kurumlarındaki okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik, öğretmen yeterlilikleri arasında, öğretmen, yardımcı öğretmen ve yönetici görüşleri açısından karşılaştırma.

I. Öğretmenlerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Gördüğü Alan, Eğitim Durumu, Okul İçindeki Statüsü

Tablo : 2 - Öğretmenlerin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	81	96,4
Erkek	3	3,6
Toplam	84	100.0

Tablodaki dağılıma göre öğretmenlerin 81'i kadın , 3'ü erkektir. Üç kişiden yanıt alınamamıştır.

Tablo : 3 - Öğretmenlerin yaş dağılımı

Öğretmenin yaşı	f	%
20-29	29	34.9
30-39	38	45.8
40 ve üzeri	16	19.3
Toplam	83	100.0

Yönetici, öğretmen ve yardımcı öğretmenlerin yaş dağılımına baktığımızda yarıya yakın, (% 45.8) bir bölümünün 30-39 yaşlarda olduğu görülmüştür.

Tablo : 4 – Sınıf yaş gruplarına göre öğretmen dağılımı

Yaş grubu	f	%
4 Yaş	34	42.5
5 Yaş	42	52.5
6 Yaş	4	5.0
Toplam	80	100.0

Tablodaki dağılıma göre 34 öğretmen 4 yaş grubunda , 42 öğretmen, 5 yaş grubunda ve 4 öğretmen 6 yaş grubunda bulunmaktadır. 7 kişiden yanıt alınamamıştır.

Tablo : 5 – Öğretmenlerin eğitim durumu

Eğitim derecesi	f	%
Lise	16	20,8
Üniversite	61	79,2
Toplam	77	100.0

Öğretmenlerin eğitim durumuna baktığımızda, 16'sının lise mezunu, 61'inin ise üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Üniversite mezunlarından 2 kişi yüksek lisans yapmıştır. 10 kişiden yanıt alınamamıştır.

Tablo : 6 – Okul içindeki öğretmen statüleri

Statü	f	%
Öğretmen	61	70.1
Yardımcı öğretmen	21	24,1
Yönetici	5	5.7
Toplam	87	100.0

Okul içindeki öğretmen statülerine bakıldığında, 5 kişinin yönetici, 61 kişinin öğretmen, 21 kişinin de yardımcı öğretmen olduğu görülmüştür.

II. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları ile İlgili Yönetici, Öğretmen ve Yardımcı Öğretmen Görüşleri

Tablo 7

Okul Öncesi Dönemde Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına yönelik Öğretmen Yeterliliklerine İlişkin Madde Ortalama ve Yüzdelikleri

	Maddeler	MEAN	%
1	Çocuklara okuma yazmanın faydalarının anlatılması	3,45	69,0
2	Çocuklara günde bir-iki kez yüksek sesle hikaye okunması	3,92	78,4
3	Çocuklara sesleri tanıtıcı aktiviteler yaptırılması	3,48	69,6
4	Oyun yolu ile aynı sesle biten kelimelerin ayırdedilmesi	2,40	48,0
5	Aynı sesle başlayan objelerin ayırdedilmesinin sağlanması	2,51	50,2
6	Alfabenin harflerinin tanıtıcı olarak sınıfa asılması	1,83	36,6
7	Manyetik harflerin çocuklar tarafından kullanımının sağlanması	1,72	34,4
8	Sınıfta alfabe bloklarının kullanılması	1,59	31,8
9	Sınıf içerisinde alfabetik pazıların kullanılması	1,62	32,4
10	Sınıfa alfabe posterlerinin asılması	1,76	35,2
11	Sınıf içerisinde kitap köşesi oluşturulması	3,95	79,0
12	Çocukların en çok sevdiği hikayelerin tekrar tekrar okunması	3,78	75,6
13	İlgi köşelerinin isimlerinin görülebilecek şekilde yazılıp asılması	3,64	72,8
14	Çocukların yazı yazmaya teşvik edilmesi	2,76	55,2
15	Oyunlarla ilgili yazıların kullanılması	2,61	52,2
16	Sınıf içerisinde yazma köşesi oluşturmak	1,80	36,0
17	Dramatik oyunlarda çocukların karalama yazı yazmalarına fırsat yaratılması	2,38	47,6
18	Çocuklara yazı ile resmin farklılığının gösterilmesi	2,77	55,4
19	Yazıların soldan sağa doğru dizildiğinin gösterilmesi	2,99	59,8
20	Yazıların yukarıdan aşağıya doğru dizildiğinin gösterilmesi	2,55	51,0
21	Çocuklara kitapların nasıl tutulacağını gösterilmesi	4,51	90,2
22	Kitabın kapağı ile sayfalarının farklılığının gösterilmesi	3,64	72,8
23	Aktivitelerle yeni kelimelerin öğretilmesi	4,03	80,6
24	En popüler hikayelerin çocuklar tarafından anlatılmasının sağlanması	4,49	89,8
25	Okunan kitapların yazılarının çocuklara gösterilmesi	3,23	64,6
26	Noktalar halindeki yatay ve dikey çizgilerin oklar doğrultusunda çizilmesinin sağlanması	4,43	88,6
27	Çocuklara çember şeklindeki yuvarlakların saatin ters yönünde çizdirilmesi	4,24	84,8
28	Geometrik şekillerin çocuklar tarafından ayırdedilmesinin sağlanması	4,69	93,8
29	Renklerin ayırdedilmesinin sağlanması	4,90	98,0
30	Çocuklar tarafından kavram ve sayıların tanınmasının sağlanması	4,84	96,8
31	Çocukların küçük kas gelişimlerinin sağlanması	4,83	96,6

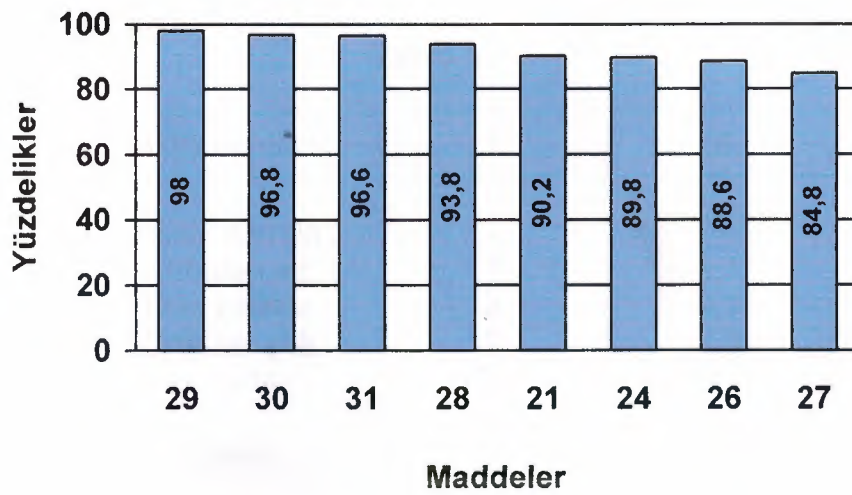
Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Her Zaman Yoğunluğunda Algılanan Maddeler :

Tablo 8

Madde No.	Maddeler	MEAN	%
29	Renklerin ayırdedilmesinin sağlanması	4,90	98,0
30	Çocuklar tarafından kavram ve sayıların tanınmasının sağlanması	4,84	96,8
31	Çocukların küçük kas gelişimlerinin sağlanması	4,83	96,6
28	Geometrik şekillerin çocuklar tarafından ayırdedilmesinin sağlanması	4,69	93,8
21	Çocuklara kitapların nasıl tutulacağıının gösterilmesi	4,51	90,2
24	En popüler hikayelerin çocuklar tarafından anlatılmasının sağlanması	4,49	89,8
26	Noktalar halindeki yatay ve dikey çizgilerin oklar doğrultusunda çizilmesinin sağlanması	4,43	88,6
27	Çocuklara çember şeklindeki yuvarlakların saatin ters yönünde çizdirilmesi	4,24	84,8

Grafik 1

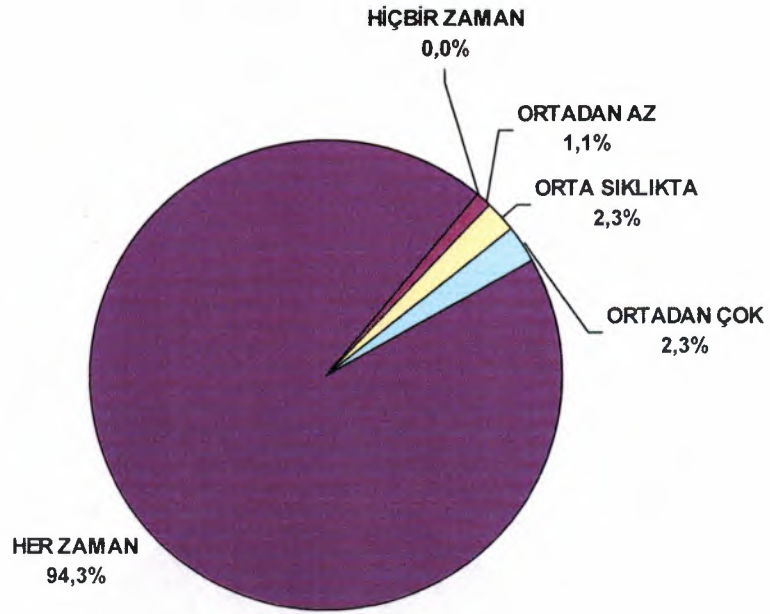
Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Her Zaman Aralığında Algılanan Maddelere ilişkin Yüzdelikler

29. Madde – Renklerin ayırdedeimesinin sağlanması

Bu maddenin anlamlılığı 4,90 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 98,0'dır. Renklerin ayırdedilmesinin sağlanması maddesi öğretmenlerce her zaman yoğunluğunda algılanmıştır.

Grafik – 2

Tablo 9

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	-	-
Ortadan az	1	1,1
Orta sıklıkta	2	2,3
Ortadan çok	2	2,3
Her zaman	82	94,3
Toplam	87	100,0

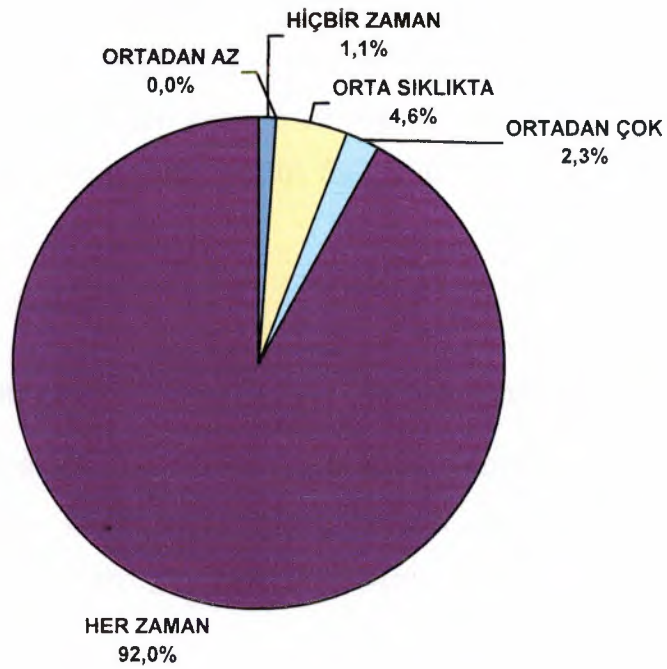
Madde 29 Dağılım Tablosu

Yukardaki bulgulara paralel olarak okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında, renk kavramı (renkleri tanıma, renklerin ayırdedilmesi) önemli bir yer tutar. (Green, Peterson & Lewis, 2006)

30. Madde – Çocuklar tarafından kavram ve sayıların tanınmasının sağlanması

Bu maddenin anlamlılığı 4,84 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 96,8'dir. Çocuklar tarafından kavram ve sayıların tanınmasının sağlanması öğretmenlerce her zaman yoğunluğunda algılanmıştır.

Grafik - 3

Tablo 10

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	1	1.1
Ortadan az	-	-
Orta sıklıkta	4	4.6
Ortadan çok	2	2.3
Her zaman	80	92.0
Toplam	87	100.0

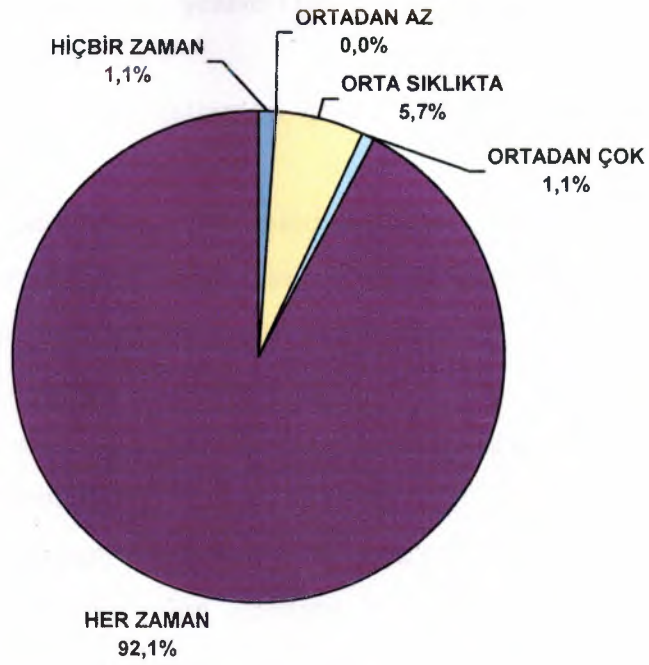
Madde 30 Dağılım Tablosu

Yukardaki bulgulara paralel olarak,okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında kavram ve sayıların tanınmasının önemi aşağıda açıklanmıştır.

“Son yıllarda yapılan çalışmaların sonuçlarına göre, çocuklar ilköğretime başlamadan önce bazı temel bilgileri kazanmaktadırlar. Okuma ile ilgili yapılan araştırmalar, çocukların kavramları öğrenerek okuma yazmanın fonksiyonunu anlamaya çalıştıklarını göstermektedir.” (Gül, E.D. 2004)

31. Madde – Çocukların küçük kas gelişimlerinin sağlanması

Bu maddenin anlamlılığı 4,83 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 96,6'dır. Çocukların küçük kas gelişimlerinin sağlanması maddesi öğretmenlerce her zaman yoğunluğunda algılanmıştır.

Grafik - 4**Tablo 11**

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	1	1.1
Ortadan az	-	-
Orta sıklıkta	5	5.7
Ortadan çok	1	1.1
Her zaman	80	92,1
Toplam	87	100.0

Madde 31 Dağılım Tablosu

Yukarıdaki bulgulara paralel olarak okul öncesinde çocukta yazı öncesi becerileri geliştirmek için küçük kas hareketlerini geliştirici etkinlikler yapılmalıdır.

"Kalemi tutmak ve yazı yazmak için küçük kasların geliştirilmesi gerekir.

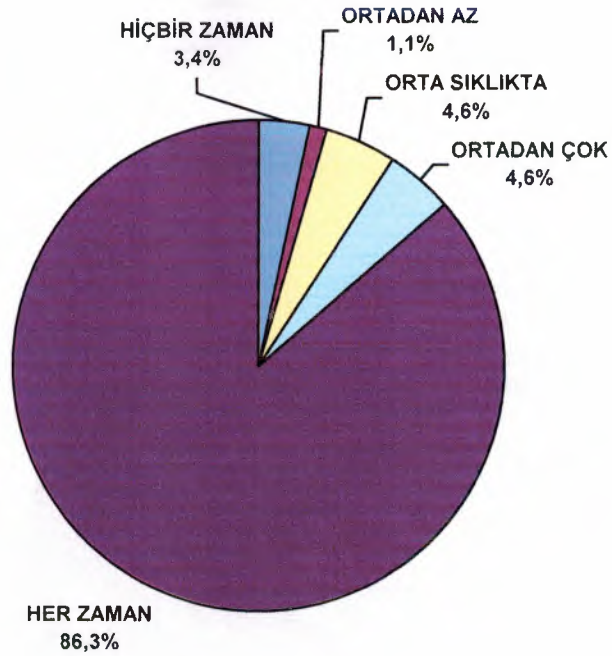
-Elleri yumruk yapma, açıp kapama,

- Yumruk yapılmış elleri bilekten çevirme,
- Eski gazetelerdeki çeşitli resim ve şekilleri ucu sivri olmayan küçük makaslarla kesme,
- Düz kağıtları katlama, renkli kağıtlardan çeşitli şekiller kesip düz kağıtlara yapıştırma,
- Elde leke bırakmayan, renkli kil ve plastisinden hayvan, bitki, eşya vb. Şekiller yapma (Ekonomik olması açısından, un ve su karıştırılarak sınıfta yapılan hamur da aynı amaç için kullanılabilir.)
- Eski gazeteleri şerit gibi yırtma,
- Düğmeyi ilikten çıkarma ve tekrar takma gibi hareketlerle el ve parmak kasları geliştirme çalışmaları yaptırılır.

Yazı yazarken çabuk yorulan öğrencilerin kas gelişimlerinin tamamlanmadığı düşünülebilir. Kas gelişimi çalışmaları, çizgi çalışmaları sırasında da sürdürülmelidir.” (Keskinci, Ş. 2006)

28. Madde – Geometrik şekillerin çocuklar tarafından ayırdedilmesinin sağlanması

Bu maddenin anlamlılığı 4,69 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 93,8'dir. Geometrik şekillerin çocuklar tarafından ayırdedilmesinin sağlanması maddesi öğretmenlerce her zaman yoğunluğunda algılanmıştır.

Grafik – 5**Tablo 12**

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	3	3.4
Ortadan az	1	1.1
Orta sıklıkta	4	4.6
Ortadan çok	4	4.6
Her zaman	75	86.3
Toplam	87	100.0

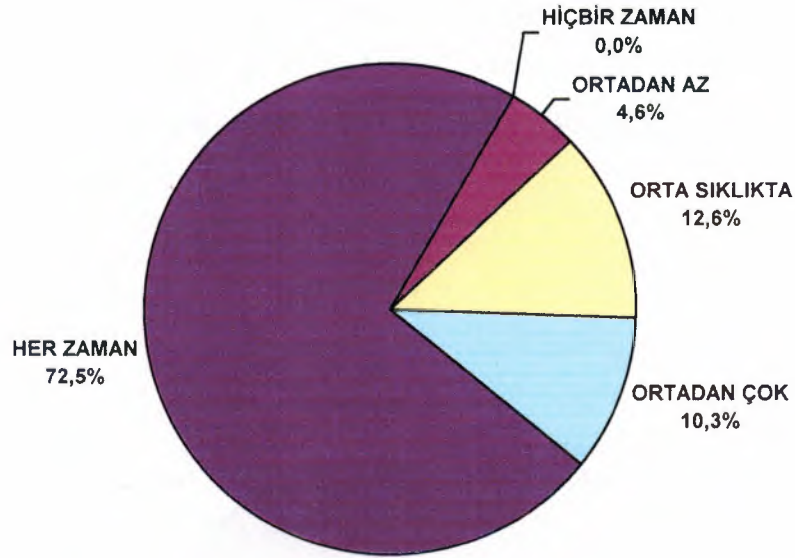
Madde 28 Dağılım Tablosu

Yukardaki bulgulara paralel olarak okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında, şekil kavramı şekillerin ayırdedilmesi önemli bir yer tutar. (Green, Peterson & Lewis, 2006)

21. Madde – Çocuklara kitapların nasıl tutulacağını gösterilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 4,51 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 90,2'dir. Çocuklara kitapların nasıl tutulacağını gösterimesi maddesi öğretmenlerce her zaman algılanmıştır.

Grafik – 6

Tablo 13

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	-	-
Ortadan az	4	4.6
Orta sıklıkta	11	12.6
Ortadan çok	9	10.3
Her zaman	63	72.5
Toplam	87	100.0

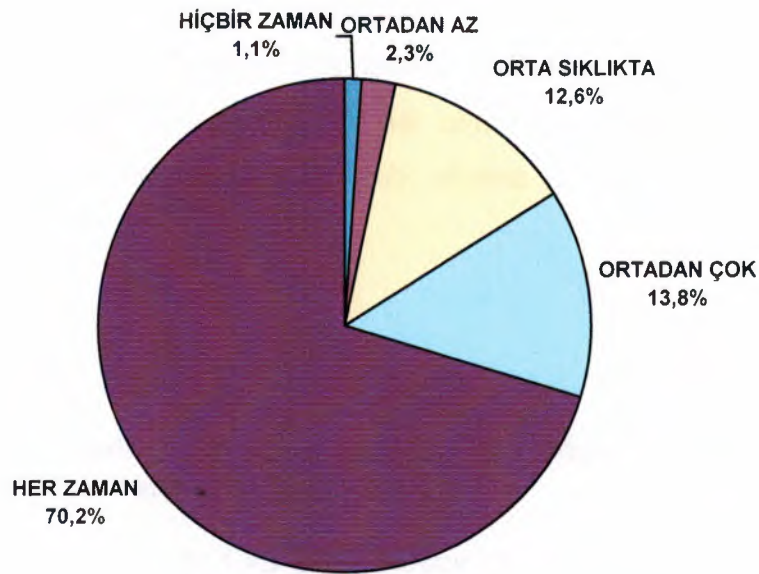
Madde 21 Dağılım Tablosu

“Resmi okullara başlamadan önce çocukların kitabın özelliklerini, kapak, sayfa, sayfa numarası, soldan sağa doğru açıldığını bir ismi olduğunu, yazıların, soldan sağa, yukarıdan aşağıya doğru gittiğini bilmesi gerekmektedir.” (Michalowicz, R. 1992)

24. Madde – En popüler hikayelerin çocuklar tarafından anlatılmasının sağlanması

Bu maddenin anlamlılığı 4,49 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 89, 8'dir. En popüler hikayelerin çocuklar tarafından anlatılmasının sağlanması maddesi öğretmenlerce her zaman yoğunluğunda algılanmıştır.

Grafik - 7

Tablo 14

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	1	1.1
Ortadan az	2	2.3
Orta sıklıkta	11	12.6
Ortadan çok	12	13.8
Her zaman	61	70.2
Toplam	87	100.0

Madde 24 Dağılım Tablosu

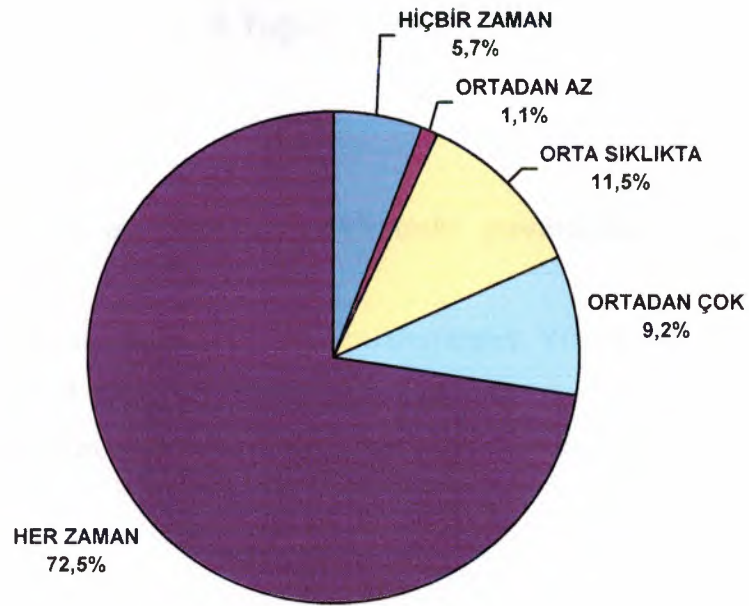
Yukardaki bulgulara paralel olarak, NAEYC'in açıklamaları da, en popüler hikayelerin çocuklar tarafından anlatılmasının sağlanması, okul öncesi dönemde, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını destekler niteliktedir.

"Çocuklara en sevdikleri hikayelerin sık sık okunması çocuklarda tanıdıklık yaratır ve çocukların kendi kendine o kitabı okuma isteğini artırır." (NAEYC, 2003)

26. Madde – Noktalar halindeki yatay ve dikey çizgilerin oklar doğrultusunda çizdirilmesinin sağlanması

Bu maddenin anlamlılığı 4,43 bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 88,6' dır. Noktalar halindeki yatay ve dikey çizgilerin oklar dğrultusunda çizilmesinin sağlanması maddesi öğretmenlerce her zaman yoğunluğunda algılanmıştır.

Grafik – 8

Tablo 15

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	5	5.7
Ortadan az	1	1.1
Orta sıklıkta	10	11.5
Ortadan çok	8	9.2
Her zaman	63	72.5
Toplam	87	100.0

Madde 26 Dağılım Tablosu

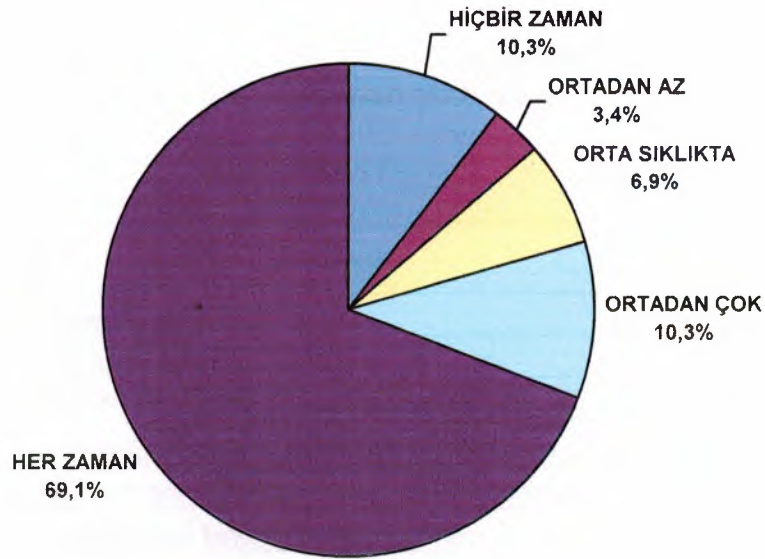
Yazarların açıklamaları da, noktalar halindeki yatay ve dikey çizgilerin oklar doğrultusunda çizilmesinin sağlanması, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yer alması gerektiğini doğrular niteliktedir.

“Farklı uzunluktaki yatay çizgileri oklar doğrultusunda çizebilme, farklı uzunluktaki yatay çizgileri farklı yönlerde oklar doğrultusunda çizebilme, bir kompozisyonda bulunan dikey ve yatay çizgileri tamamlama çizgi çalışmalarında yer alır.” (Bal, S. & Tuğrul, B. 2001)

27. Madde – Çocuklara çember şeklindeki yuvarlakların saatin ters yönünde çizdirilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 4,24 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 84,8'dir. Çocuklara çember şeklindeki yuvarlakların saatin ters yönünde çizdirilmesi maddesi öğretmenlerce her zaman yoğunluğunda algılanmıştır.

Grafik - 9

Tablo 16

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	9	10.3
Ortadan az	3	3.4
Orta sıklıkta	6	6.9
Ortadan çok	9	10.3
Her zaman	60	69.1
Toplam	87	100.0

Madde 27 Dağılım Tablosu

Yukarıdaki bulgulara paralel olarak, uzman görüşlerine göre de çocuklara çember şeklindeki yuvarlakların saatin ters yönünde çizdirilmesi gerekir.

“‘O’ çizgisini saatin ters yönünde oklar doğrultusunda tamamlayabilme, dire şeklini oklar doğrultusunda tamamlayabilme, ‘C’ çizgisini tamamlayabilme, bir kompozisyon içinde saklı olan ‘C’ çizgisini bulabilme okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yer alır.” (Bal, S. & Tuğrul, B. 2001)

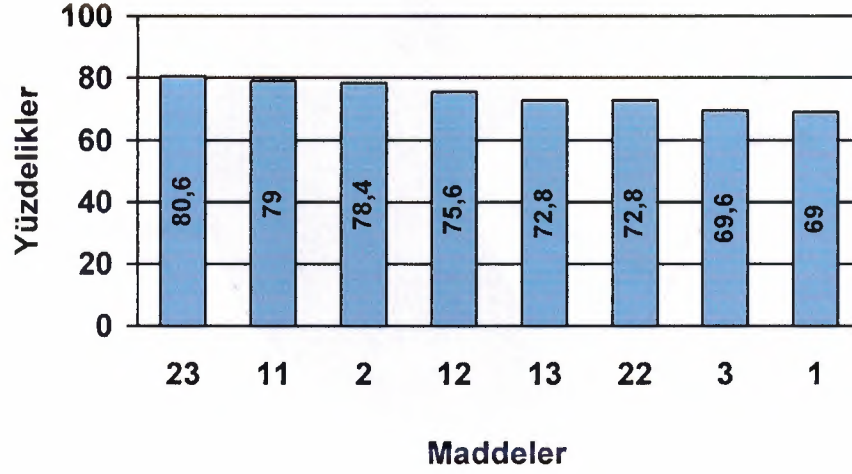
Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Ortadan Çok Yoğunlukta Algılanan Maddeler :

Tablo 17

Madde No.	Maddeler	MEAN	%
23	Aktivitelerle yeni kelimelerin öğretilmesi	4,03	80,6
11	Sınıf içerisinde kitap köşesi oluşturulması	3,95	79,0
2	Çocuklara günde bir-iki kez yüksek sesle hikaye okunması	3,92	78,4
12	Çocukların en çok sevdiği hikayelerin tekrar tekrar okunması	3,78	75,6
13	İlgi köşelerinin isimlerinin görülebilecek şekilde yazılıp asılması	3,64	72,8
22	Kitabın kapağı ile sayfalarının farklılığının gösterilmesi	3,64	72,8
3	Çocuklara sesleri tanıtıcı aktiviteler yaptırılması	3,48	69,6
1	Çocuklara okuma yazmanın faydalarının anlatılması	3,45	69,0

Grafik 10

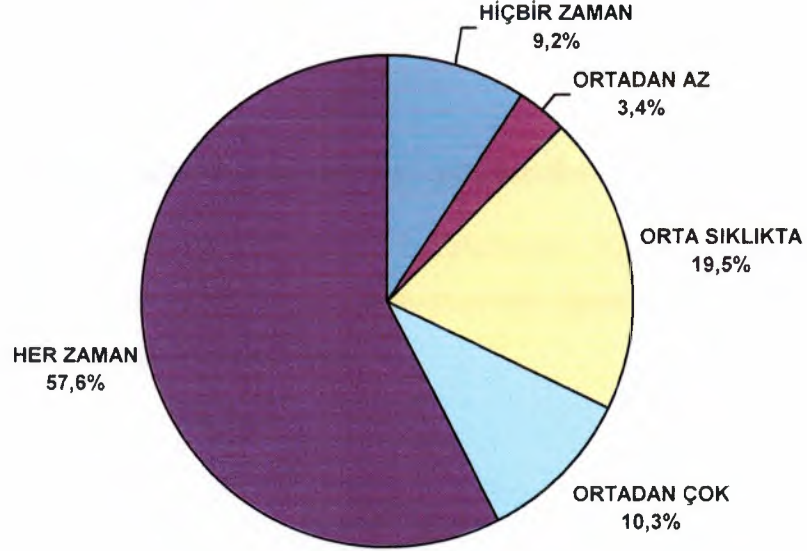
Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Ortadan Çok Aralığında Algılanan Maddelere İlişkin Yüzdelikler

23.Madde – Aktivitelerde yeni kelimelerin öğretilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 4,03 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 80,6'dır. Aktivitelerle yeni kelimelerin öğretilmesi maddesi öğretmenlerce ortadan çok yoğunlukta algılanmıştır.

Grafik – 11

Tablo 18

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	8	9.2
Ortadan az	3	3.4
Orta sıklıkta	17	19.5
Ortadan çok	9	10.3
Her zaman	50	57.6
Toplam	87	100.0

Madde 23 Dağılım Tablosu

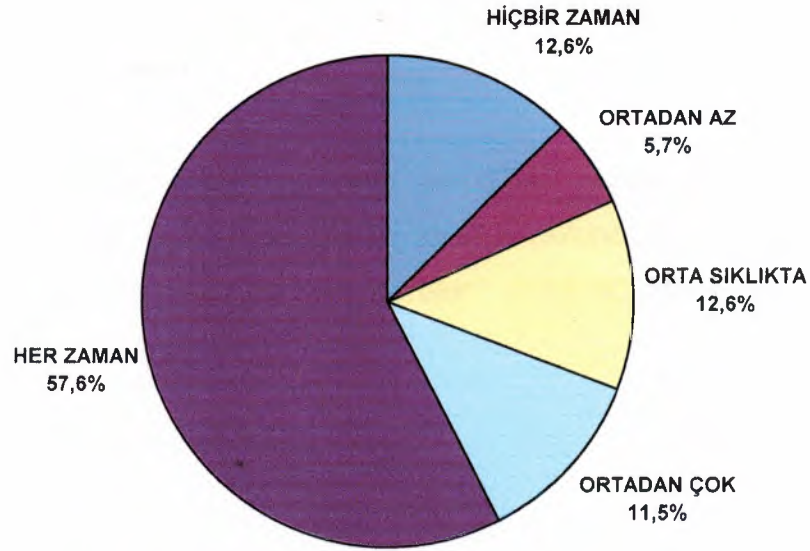
Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının önemli bir stratejisi de, hikaye okuma, dramatik oyun gibi aktivitelerin çocuklara yeni kelimeler öğretecek nitelikte olmasıdır. (NAEYC, 2003) Burada verilen örneklerle, tanıtıcı kitapların okunması, dramatize edilmesi anlatılmaktadır. Bir benzin istasyonu ve garajla ilgili tanıtıcı bir kitap okunmakta, daha sonra da çocuklara garajla ve benzin istasyonu ile ilgili çeşitli roller verilerek dramatizasyonu yapılmaktadır. Böylece

çocuklar, benzin istasyonu ve garajlar hakkında bilgi edinerek konu ile ilgili birçok yeni kelime öğrenmekte ve bu kelimeler dramatik oyun yolu ile pekiştirilmektedir.

11. Madde – Sınıf içerisinde kitap köşesi oluşturulması

Bu maddenin anlamlılığı 3,95 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 79,0' dır. Sınıf içerisinde kitap köşesi oluşturmak öğretmenlerce ortadan çok yoğunlukta gerekli olarak algılanmıştır.

Grafik 12

Tablo 19

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	11	12.6
Ortadan az	5	5.7
Orta sıklıkta	11	12.6
Ortadan çok	10	11.5
Her zaman	50	57.6
Toplam	87	100.0

Madde 11 Dağılım Tablosu

Yukarıdaki bulgulara paralel olarak okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında zengin bir çevrenin önemi büyüktür.

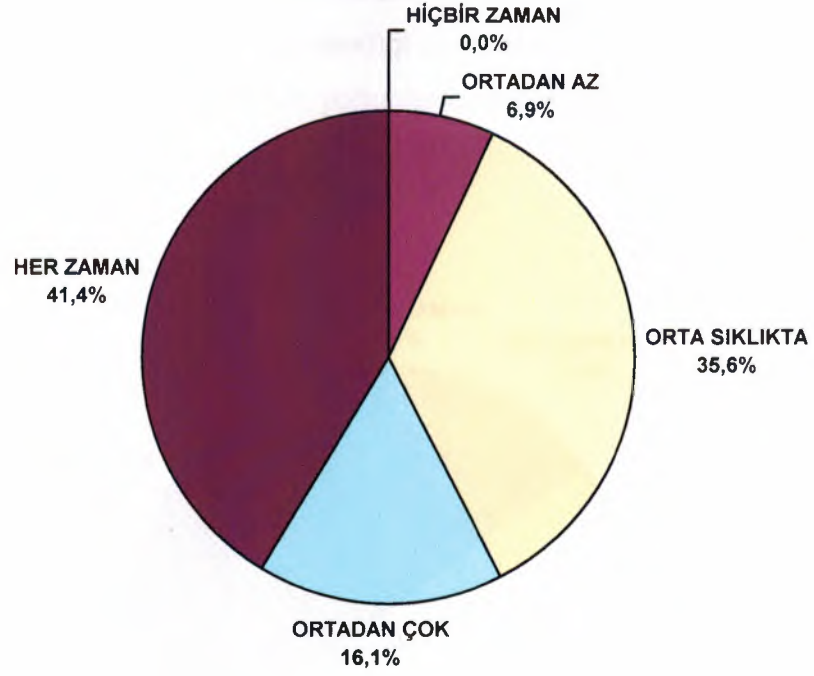
“Okuma yazma ile ilgili tüm bilgi ve becerilerin gelişimi için okuma yazma açısından zengin bir sınıf ortamına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu da kitaplar, posterler, çocukların yaptığı işler ve sanat objeleri ile donatılmış bir sınıf demektir.” (Morrow, L. M. 1989)

“Çocukların kendi başlarına kitap ve diğer yazıları okumaya teşvik edilmesi gerekir. Sınıf içinde birçok iyi kitabın bulunduğu bir kitap köşesi oluşturularak çocukların teşvik edilmesi gerekir.” (NAEYC, 2003)

2. Madde – Çocuklara günde bir – iki kez yüksek sesle hikaye okuma

Bu maddenin anlamlılığı 3,92 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi %78,4 'dür. Çocuklara günde bir iki kez yüksek sesle hikaye okuma maddesi öğretmenlerce ortadan çok yoğunlukta gerekli olarak algılanmıştır.

Grafik - 13

Tablo 20

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	-	-
Ortadan az	6	6.9
Orta sıklıkta	31	35.6
Ortadan çok	14	16.1
Her zaman	36	41.4
Toplam	87	100

Madde 2 Dağılım Tablosu

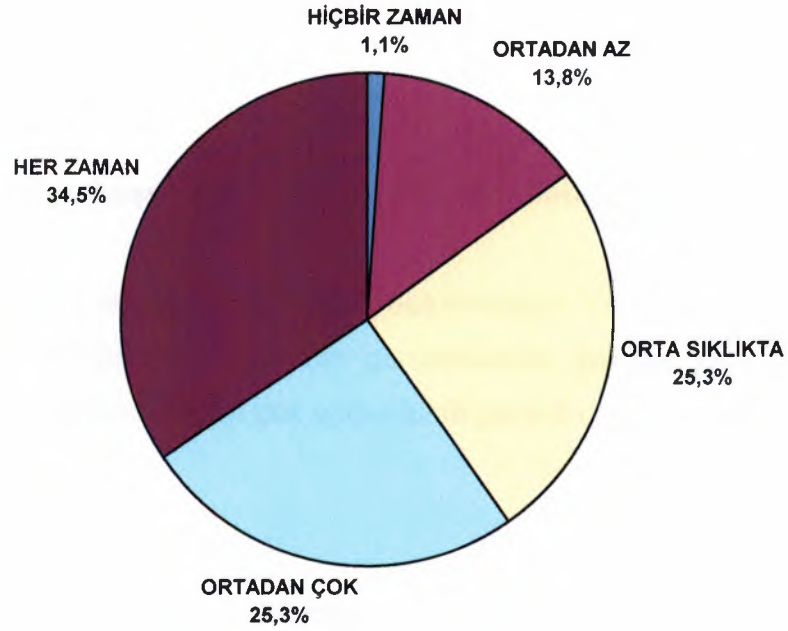
“Öğretmen zengin sözcük dağarcığı olan edebi ve düz yazıları yüksek sesle okumalıdır.” (Sevinç, M. 2003)

Yapılan araştırmalara göre, okuma yazmaya başlangıçta en etkili yöntem, küçük çocuklara yüksek sesle okumaktır. (Bus, VanIjzendoorn & Pellegrini, 1995; Halle, Calkins, Berry, & Johnson, 2003; IRA/NAEYC, 1998)

12. Madde – Çocukların en çok sevdiği hikayelerin tekrar tekrar okunması

Bu maddenin anlamlılığı 3,78 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %75,6' dır. Çocukların en çok sevdiği hikayelerin tekrar tekrar okunması maddesi öğretmenlerce ortadan çok yoğunlukta gerekli olarak algılanmıştır.

Grafik - 14

Tablo 21

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	1	1.1
Ortadan az	12	13.8
Orta sıklıkta	22	25.3
Ortadan çok	22	25.3
Her zaman	30	34.5
Toplam	87	100.0

Madde 12 Dağılım Tablosu

Aşağıdaki görüşlerde bulgulara paralel olarak benzer konular savunulmuştur.

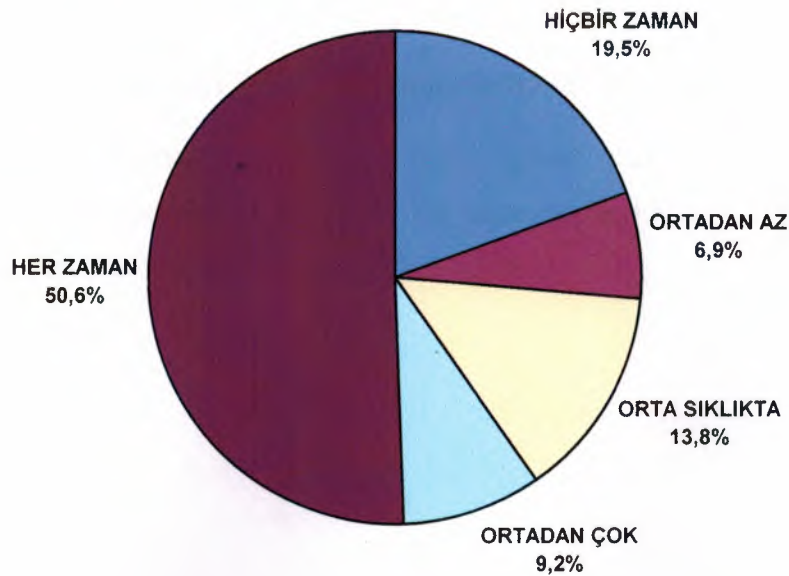
“Motivasyon okuma – yazmanın en önemli unsurlarından biridir, çocuklar yazılı dille karşılaşmadan zevk almalıdır.” (Michalowitz, R. 1992)

“Çocuklara günde bir veya iki kez hikaye kitabı okunmalıdır. Çocuklara en sevdikleri kitabın sık sık okunması çocuğun kendi kendine okuma isteğini artırır ve onu motive eder.” (NAEYC, 2003)

13. Madde – İlgi köşelerinin isimlerinin görülebilecek şekilde yazılıp asılması

Bu maddenin anlamlılığı 3,64 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %72,8’ dir. İlgi köşelerinin isimlerinin görülebilecek şekilde yazılıp asılması maddesi öğretmenlerce ortadan çok yoğunlukta gerekli olarak algılanmıştır.

Grafik - 15

Tablo 22

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	17	19.5
Ortadan az	6	6.9
Orta sıklıkta	12	13.8
Ortadan çok	8	9.2
Her zaman	44	50.6
Toplam	87	100.0

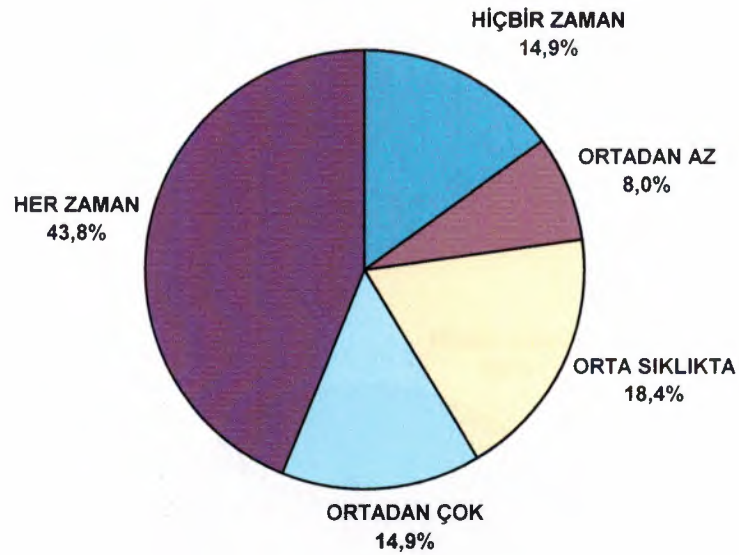
Madde 13 Dağılım Tablosu

“Bireyin yaşamında okuryazarlığın önemli bir yeri vardır. Pek çok çocuk gün içerisinde çevresinde gördüğü işaretleri, etiketleri okur. Bazı araştırmacılar bu aşamayı okuryazarlığın ilk aşaması olarak kabul etmektedirler. Çevresel yazıları okuma ile ilgili pek çok araştırmacının çalışma sonuçları, okul öncesi dönemdeki çocukların çoğunun etiketleri, logoları ve işaretleri okuyabildiğini ya da okumak için anlamlı girişimlerde bulunduğunu göstermektedir.” (Gül, E.D. 2004)

22. Madde – Kitabın kapağı ile sayfalarının farklılığının gösterilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 3,64 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %72,8'dir. Çocuklara kitabın kapağı ile sayfalarının farklılığının gösterilmesi öğretmenlerce ortadan çok yoğunlukta algılanmıştır.

Grafik - 16

Tablo 23

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	13	14,9
Ortadan az	7	8,0
Orta sıklıkta	16	18,4
Ortadan çok	13	14,9
Her zaman	38	43,8
Toplam	87	100,0

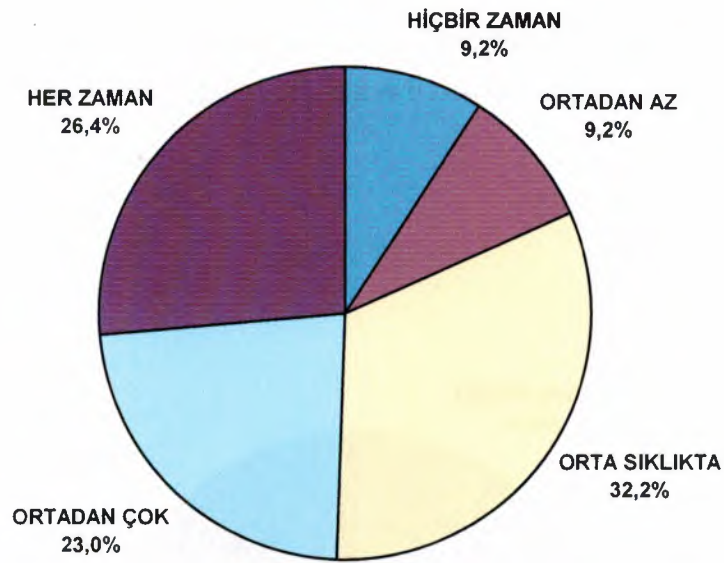
Madde 22 Dağılım Tablosu

"Resmi okullara başlamadan önce çocukların kitabın özelliklerini, kapak, sayfa, sayfa numarası, soldan sağa doğru açıldığını bir ismi olduğunu, yazıların, soldan sağa, yukarıdan aşağıya doğru gittiğini bilmesi gerekmektedir." (Michalowitz, R. 1992)

3. Madde – Çocuklara sesleri tanıtıcı aktiviteler yaptırılması

Bu maddenin anlamlılığı 3,48 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 69,6'dır. Çocuklara sesleri tanıtıcı aktiviteler yaptırılması maddesi öğretmenlerce ortadan çok yoğunlukta gerekli olarak algılanmıştır.

Grafik - 17

Tablo 24

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	8	9.2
Ortadan az	8	9.2
Orta sıklıkta	28	32.2
Ortadan çok	20	23.0
Her zaman	23	26.4
Toplam	87	100.0

Madde 3 Dağılım Tablosu

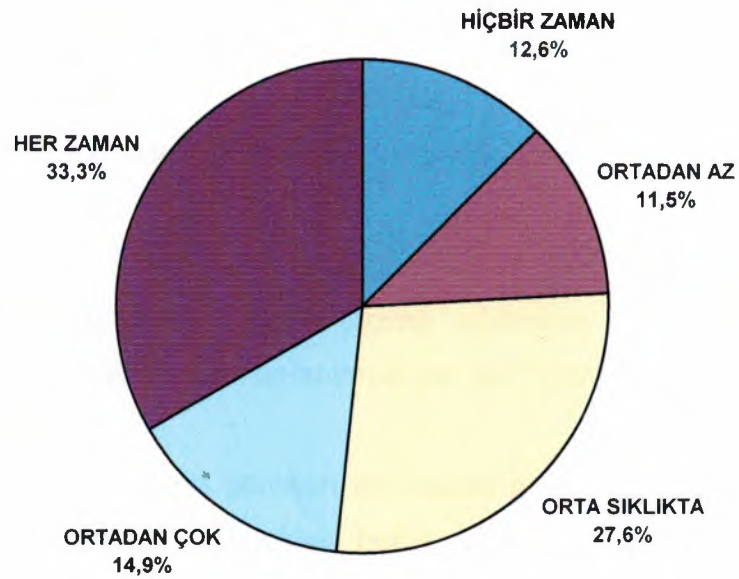
Yukardaki bulgulara paralel olarak bu maddenin önemini NAEYC'nin okulöncesi eğitimde okuma yazma eğitiminin temel stratejilerinden biri olarak

göstermesinden de anlaşılmaktadır. NAEYC çocuklara dilin seslerini tanıtıcı aktiviteler yaptırılmasını önermektedir. Bu aktiviteler oyun, hikaye, şiir ve müzik dinlemeyi de içerir. (NAEYC, 2003)

1. Madde – Çocuklara okuma yazmanın faydalarının anlatılması

Bu maddenin anlamlılığı 3,45 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %69,0 dır. Çocuklara okuma yazmanın faydalarının anlatılması maddesi öğretmenlerce ortadan çok yoğunlukta gerekli olarak algılanmıştır.

Grafik 18

Tablo 25

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	11	12.6
Ortadan az	10	11.5
Orta sıklıkta	24	27.6
Ortadan çok	13	14.9
Her zaman	29	33.3
Toplam	87	100.0

Madde 1 Dağılım Tablosu

Aşağıdaki görüşlerde, bulgulara paralel olarak benzer konular savunulmuştur :

“Okuma yazmanın amacının bireye geri dönecek faydaları olduğu belirtilmeli ve motivasyon yüksek tutulmalıdır.” (Sevinç, M. 2003)

“Çocuk yazı dilinin önemini anlamalı ve ondan zevk alması sağlanmalıdır” (Michalowicz, R. 1992)

“Okul öncesi dönemde okuma yazma eğitiminin içeriğinde çocuklara okuma ve yazmanın faydalarının anlatılması yer alır.” (NAEYC, 2003)

“Çocukların geliştirmeleri gereken en önemli görüş veya kavram yazının fonksiyonları ile ilgilidir. Çocuklar bunu anladıkları zaman yazılı dilin konuşulan dille bağlantılı olduğunu anlamaya başlarlar. Yazının bir çeşit iletişim olduğunu, yazı ve kitapların bilgi edinecekleri zevk alacakları bir kaynak olduğunu görürler. Yazının işlev ve değerini anlamayan çocukların iyi birer okuyucu olmaları çok zordur.” (Brown, E. 1991; Heath, S.B. 1982; Schickendanz, J. 1978; Teale W.H. & Sulzby, E. 1989)

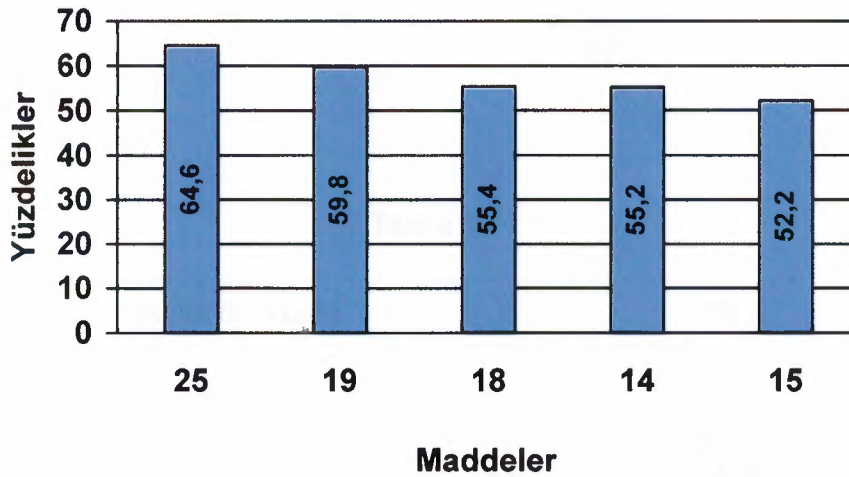
Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Orta Sıklık Aralığında Algılanan Maddeler

Tablo 26

Madde No.	Maddeler	MEAN %	
		MEAN	%
25	Okunan kitapların yazılarının çocuklara gösterilmesi	3,23	64,6
19	Yazıların soldan sağa doğru dizildiğinin gösterilmesi	2,99	59,8
18	Çocuklara yazı ile resmin farklılığının gösterilmesi	2,77	55,4
14	Çocukların yazı yazmaya teşvik edilmesi	2,76	55,2
15	Oyunlarla ilgili yazıların kullanılması	2,61	52,2

Grafik 19

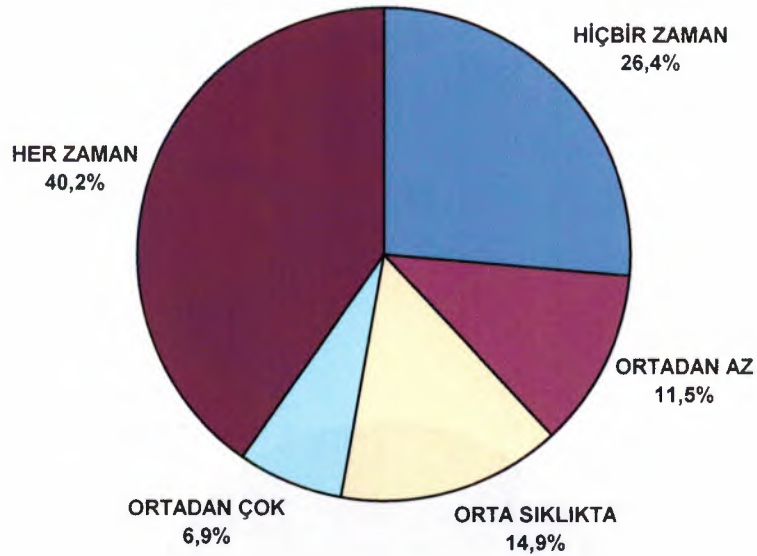
Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Orta Sıklık Aralığında Algılanan Maddelerle İlgili Yüzdelikler

25. Madde – Okunan kitapların yazılarının çocuklara gösterilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 3,23 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 64,6'dır. Okunan kitapların yazılarının çocuklara gösterilmesi maddesi öğretmenlerce orta sıklıkta algılanmıştır.

Grafik - 20

Tablo 27

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	23	26.4
Ortadan az	10	11.5
Orta sıklıkta	13	14.9
Ortadan çok	6	6.9
Her zaman	35	40.2
Toplam	87	100.0

Madde 25 Dağılım Tablosu

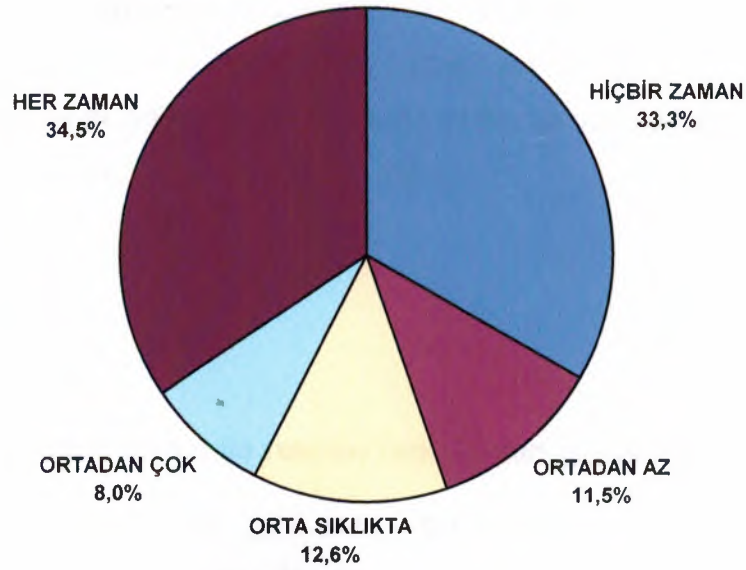
Yukarıdaki bulgulara paralel olarak, "çocuklara yazılarla ilgili bilgi verilmesi, kitabı nasıl tutacağı, yazıların soldan sağa doğru ve yukarıdan

aşağıya doğru okunduğunu öğrenmesine yardımcı olunmalıdır. Çocuğun elini ve bakışını yazılı kelimelere yönlendirerek onlara okumanın kaynağı gösterilerek, işaretlerin bir anlamı olduğu öğretilmelidir.” (NAEYC, 2003)

19. Madde – Yazıların soldan sağa doğru dizildiğinin gösterilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 2,99 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise 59,8'dir. Yazıların soldan sağa doğru dizildiğinin gösterilmesi öğretmenlerce orta sıklıkta algılanmıştır.

Grafik - 21

Tablo 28

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	29	33.3
Ortadan az	10	11.5
Orta sıklıkta	11	12.6
Ortadan çok	7	8.0
Her zaman	30	34.5
Toplam	87	100.0

Madde 19 Dağılım Tablosu

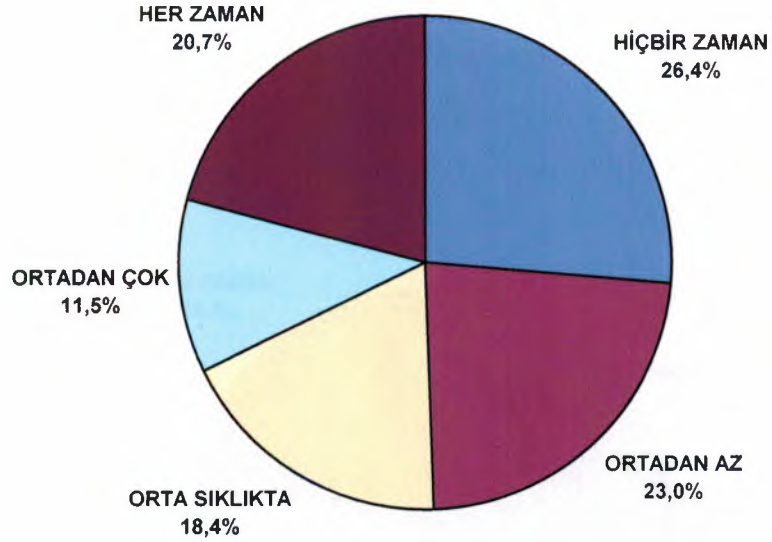
Michalowitz'e göre, okul öncesi dönemde çocuklara okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yazıların soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru dizildiği gösterilmelidir.

"Çocukların resmi okullara başlamadan önce öğrenmesi gereken birçok şey vardır. Çocuğun kitabın özelliklerini, kapak, sayfa, sayfa numarası, kitabın soldan sağa açıldığını, yazıların soldan sağa doğru ve yukarıdan aşağıya doğru gittiğini bilmesi gerekir." (Michalowitz, R. 1992)

18. Madde – Çocuklara yazı ile resmin farklılığının gösterilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 2,77 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 55,4'dür. Çocuklara yazı ile resmin farklılığının gösterilmesi maddesi öğretmenlerce orta sıklıkta algılanmıştır.

Grafik – 22

Tablo 29

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	23	26.4
Ortadan az	20	23.0
Orta sıklıkta	16	18.4
Ortadan çok	10	11.5
Her zaman	18	20.7
Toplam	87	100.0

Madde 18 Dağılım Tablosu

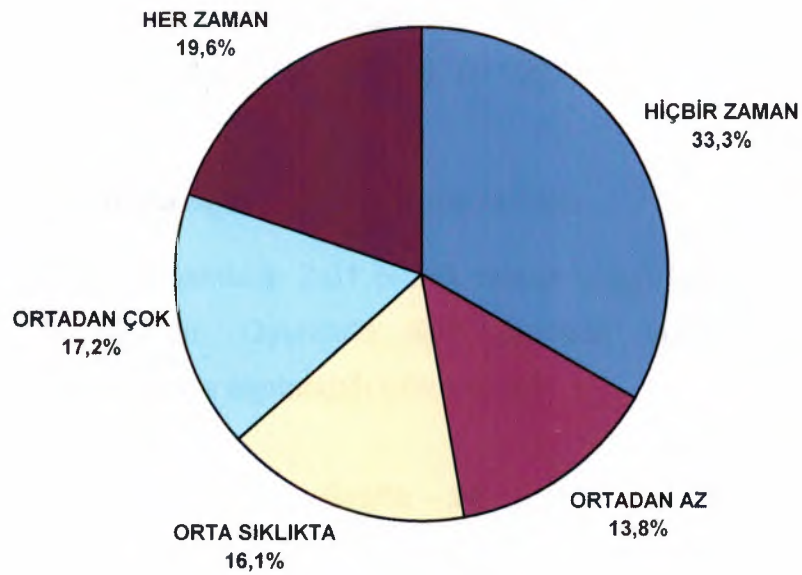
Çocuklara yazı ile resmin farklılığının gösterilmesi NAEYC'de öğrenme stratejisi olarak şöyle açıklanır.

"Çocuklara bir metni okurken ve gösterirken çocuklara yazılarla ilgili bilgi veriniz, resim ve yazının farklılığını gösteriniz." (NAEYC, 2003)

14. Madde – Çocukların yazı yazmaya teşvik edilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 2,76 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %55,2 dir. Çocukların yazı yazmaya teşvik edilmesi maddesini öğretmenlerin orta sıklıkta algıladığı görülmektedir.

Grafik - 23

Tablo 30

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	29	33.3
Ortadan az	12	13.8
Orta sıklıkta	14	16.1
Ortadan çok	15	17.2
Her zaman	17	19.6
Toplam	87	100.0

Madde 14 Dağılım Tablosu

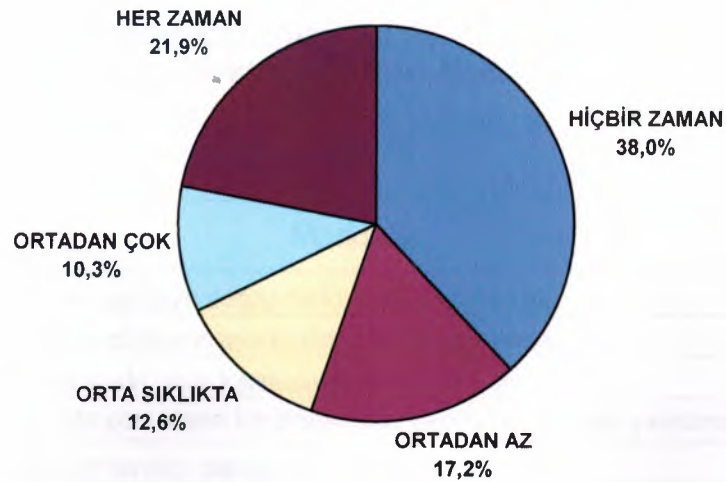
“Yetişkinlerin çocuklara yavaş yavaş sözel dil ile yazılı dilin birbiri ile ilişkili olduğunu anlatması gerekir. Örneğin çocuklardan aynı ses ile başlayan resimleri göstermesini isteyebiliriz. Burda amaç okuma yazmayı öğretmek değil, onların yazı dili ile karşılaştırmak ve bunu kullanmaları yönünde cesaretlendirmektir.

Çocuklar anaokulundaki bütün eşyalarının üzerinde isimlerinin yazılı olduğunu görürler. Bir resim yaptıklarında onlara üzerine ismini yazmak ister misin? Ben yazayım mı ? Kendi ismini yazabililirsin, kendi ismine benzemese bile birşey değil diyebiliriz. Bir süre sonra çocuk yazdığının kimse tarafından anlaşılmadığını farkederek ve dilin ortak kullanılan birşey olduğunu anlamaya başlar. Bundan sonra biz ismini yazarız ve ondan bunu kopyalamasını isteriz veya o ne isterse onu yazar.” (Michalowicz, R. 1992)

15. Madde – Oyunlarla ilgili yazıların kullanılması

Bu maddenin anlamlılığı 2,61 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 52,2'dir. Oyunlarla ilgili yazıların kullanılması maddesi öğretmenlerce orta sıklıkta algılandığı görülmüştür.

Grafik – 24

Tablo 31

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	33	38.0
Ortadan az	15	17.2
Orta sıklıkta	11	12.6
Ortadan çok	9	10.3
Her zaman	19	21.9
Toplam	87	100.0

Madde 15 Dağılım Tablosu

Okul Öncesi dönemde, okuma yazma öğretiminde dolaylı öğretimin birçok yöntemi vardır. Bu konu ile ilgili uygulamaların, günlük çocuk aktiviteleri içerisinde bilinçli olarak yer alması temel stratejilerin bir tanesidir. (IRA/NAEYC, 1998 ; Stancovich, K.E. 1989).

Oyun aktivitelerinin içerisinde, uygun yazılı materyallerin kullanılması gerekir. Örneğin restoran'la ilgili bir dramatizasyonda restoran ismi yazılarak asılabilir, menüde çocukların bildikleri yiyecek isimleri yazılabilir, garson ve müşteri etiketleri bu roldeki çocukların göğsüne takılabilir. Bu ayrıca diğer bir okuma yazma stratejisi olan çocuklara zengin bir yazılı çevre sağlanmasının da bir parçasıdır.

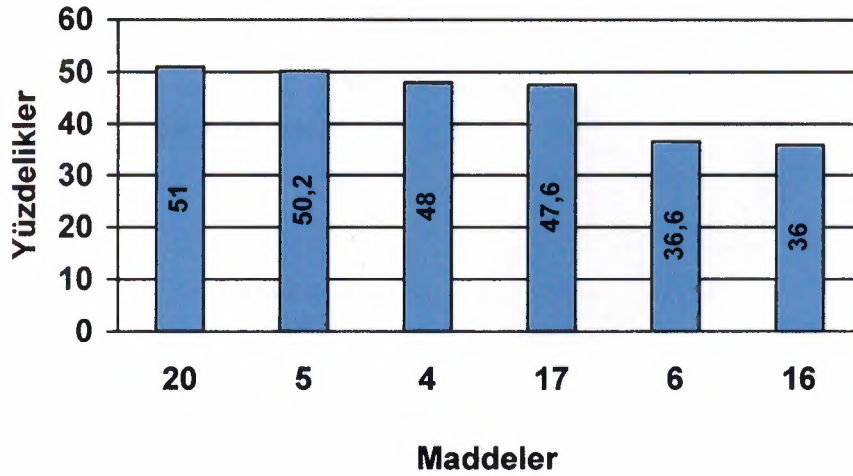
Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Ortadan Az Yoğunlukta Algılanan Maddeler :

Tablo 32

Madde No.	Maddeler	MEAN	%
20	Yazıların yukarıdan aşağıya doğru dizildiğinin gösterilmesi	2,55	51,0
5	Aynı sesle başlayan objelerin ayırdedilmesinin sağlanması	2,51	50,2
4	Oyun yolu ile aynı sesle biten kelimelerin ayırdedilmesi	2,40	48,0
17	Dramatik oyunlarda çocukların karalama yazı yazmalarına fırsat yaratılması	2,38	47,6
6	Alfabenin harflerinin tanıtıcı olarak sınıfa asılması	1,83	36,6
16	Sınıf içerisinde yazma köşesi oluşturmak	1,80	36,0

Grafik 25

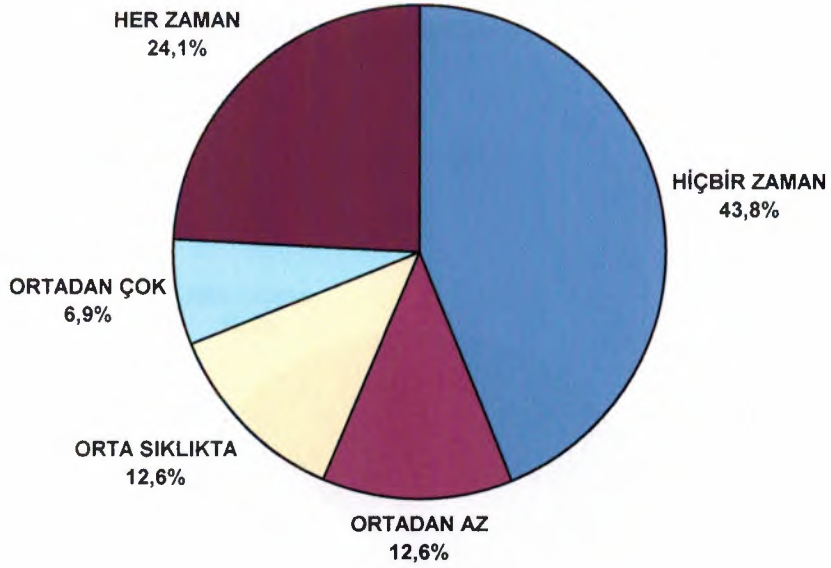
Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Ortadan Az Sıklık Aralığında Algılanan Maddelerle ilgili Yüzdelikler

20. Madde – Yazıların yukarıdan aşağıya doğru dizildiğinin gösterilmesi

Bu maddenin anlamlılığı 2,55 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 51,0'dır. Çocuklara yazıların yukarıdan aşağıya doğru dizildiğinin gösterilmesi maddesi öğretmen tarafından ortadan az yoğunlukta algılanmıştır.

Grafik - 26

Tablo 33

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	38	43.8
Ortadan az	11	12.6
Orta sıklıkta	11	12.6
Ortadan çok	6	6.9
Her zaman	21	24.1
Toplam	87	100.0

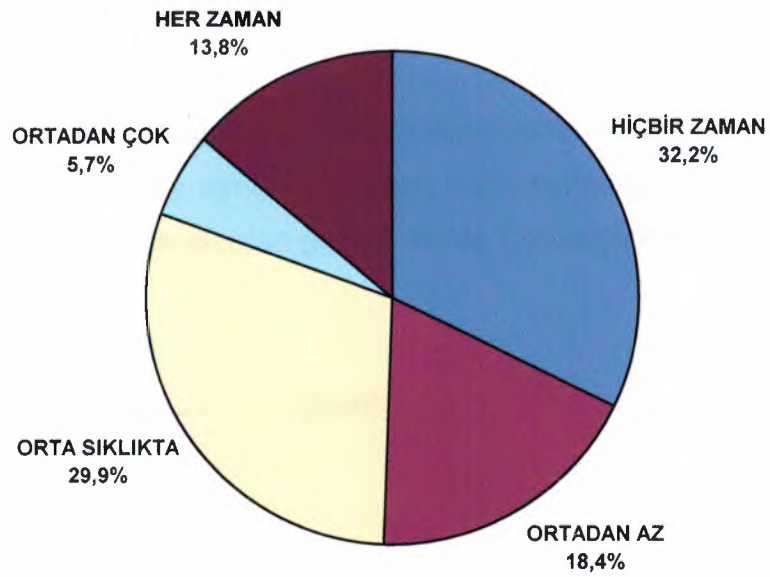
Madde 20 Dağılım Tablosu

“Resmi okullara başlamadan önce çocukların kitabın özelliklerini, kapak, sayfa, sayfa numarası, soldan sağa doğru açıldığını, bir ismi olduğunu, yazıların, soldan sağa, yukarıdan aşağıya doğru gittiğini bilmesi gerekmektedir.” (Michalowicz, R. 1992)

5.Madde – Aynı sesle başlayan objelerin ayırdedilmesinin sağlanması

Bu maddenin anlamlılığı 2,51 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %50,2 dir. Aynı sesle başlayan objelerin ayırdedilmesi maddesini öğretmenlerin yarısının yetersiz olarak algıladığı görülmektedir.

Grafik – 27

Tablo 34

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	28	32.2
Ortadan az	16	18.4
Orta sıklıkta	26	29.9
Ortadan çok	5	5.7
Her zaman	12	13.8
Toplam	87	100.0

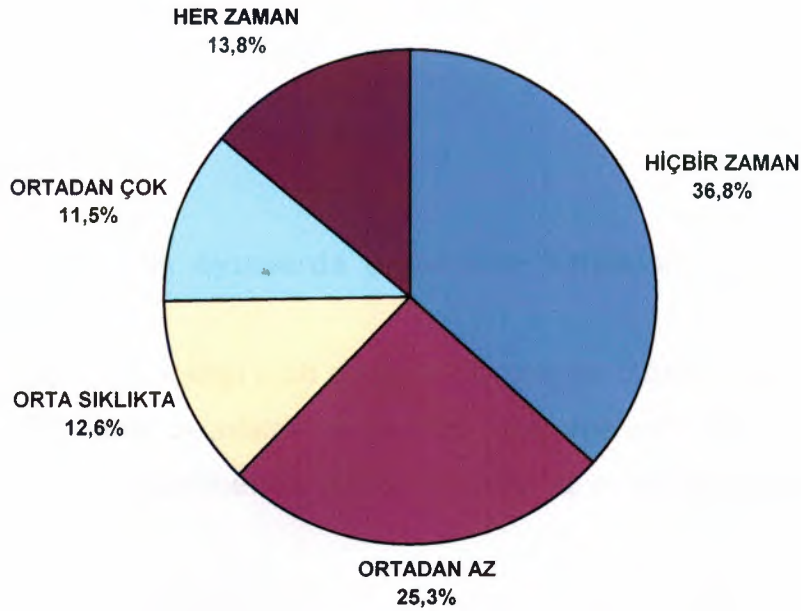
Madde 5 Dağılım Tablosu

“Ses Tanıma aktiviteleri, okulöncesi eğitimde okuma yazma öğretiminin temel stratejileri arasında yer alır. Aynı sesle başlayan objeleri tanımak, ses benzetmesi, birkaç objeden hangisinin belirli bir sesle başladığını bulmak, örneğin: masa, elbise, eldiven, elma göstererek aktivitelerle ilginç şekilde zevkli olarak hangisinin ‘e’sesi ile başladığının çocuklar tarafından bulunması sağlanır.” (NAEYC, 2003)

4.Madde – Oyun yolu ile aynı sesle biten kelimelerin tanınması

Bu maddenin anlamlılığı 2,40 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 48,0 dır. Oyun yolu ile aynı sesle biten kelimelerin ayırdeilmesi maddesi yaridan fazla öğretmen tarafından gerekli olarak algılanmamıştır.

Grafik - 28

Tablo 35

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	32	36.8
Ortadan az	22	25.3
Orta sıklıkta	11	12.6
Ortadan çok	10	11.5
Her zaman	12	13.8
Toplam	87	100.0

Madde 4 Dağılım Tablosu

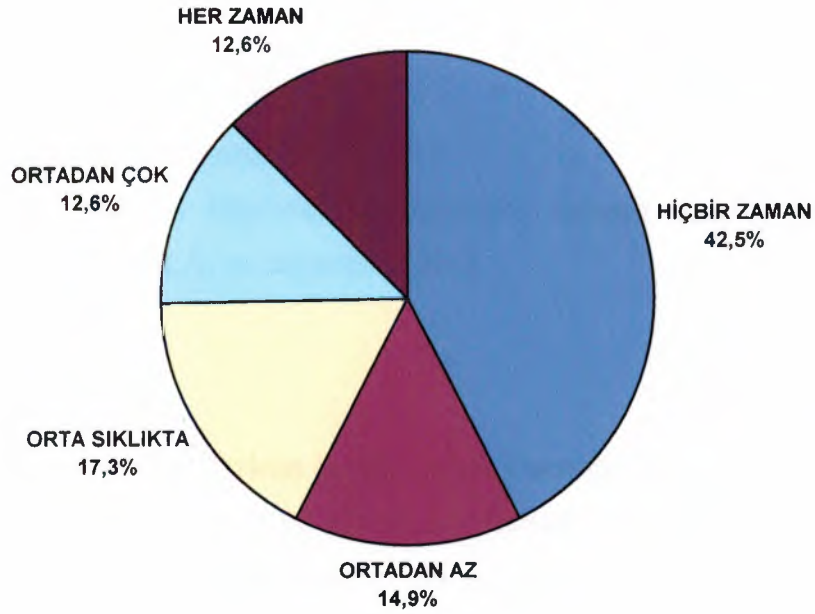
Yukardaki bulgulardan farklı olarak erken dönemde çocuğun okumasının gelişiminde seslerle ilgili becerilerinin artırılması çok önemli bir faktördür. (IRA / NAEYC, 1998)

“Aynı sesle biten kelimelerin belirlenmesi. Örneğin: İrmik, minik gibi. Öğretmen sınıfta ses tanıma oyunu oynayabilir. Çocukların aşına oldukları aynı sesle biten kelimeleri kaydedip bu kelimeleri bulmaları sağlanır.” (NAEYC, 2003)

17.Madde – Dramatik oyunlarda çocukların karalama yazı yazmalarına fırsat yaratılması

Bu maddenin anlamlılığı 2,38 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise % 47,6' dır. Dramatik oyunlarda çocukların karalama yazı yazmalarına fırsat yaratılması maddesi öğretmen tarafından ortadan az yoğunlukta algılanmıştır.

Grafik - 29

Tablo 36

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	37	42.6
Ortadan az	13	14.9
Orta sıklıkta	15	17.3
Ortadan çok	11	12.6
Her zaman	11	12.6
Toplam	87	100.0

Madde 17 Dağılım Tablosu

“Çocukların okuma yazma gelişimlerine oyunun katkısı birçok araştırma ile kanıtlanmıştır. Okuma yazma konusunda geliştirilmiş bir oyun ortamı çocuklara yazı deneyimi sağladığı gibi onların hikaye anlatma becerilerini de büyük oranda artırmaktadır.” (Roskos, K.A., Christie, J.F. & Richgels, D.J., 2003)

Dramatik oyunlarda çocukların karalama yazı yazmalarına fırsat yaratılması ile ilgili aşağıdaki restoran aktivitesi ile ilgili örnek verilebilir.

“Duvarda asılı restoran ismi, masada menü ve garsonun elinde not defteri ve kalem bulunmaktadır.

Garson : Siparişinizi alabilir miyim ?

Müşteri : (Menüye bakarak) Bir bakalım, biraz kornfleks, bir bardak da portakal suyu lütfen.

Garson : Portakal suyumuz bitti.

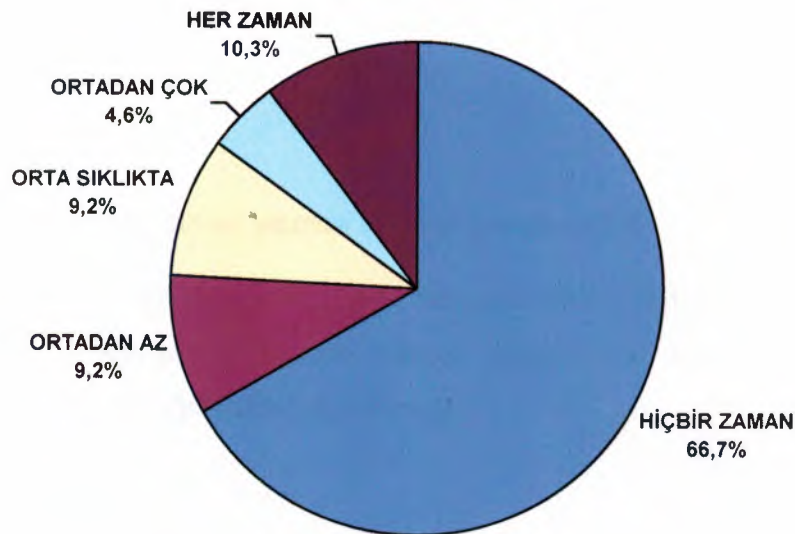
Müşteri : Öyleyse kahve getirebilir misiniz ?

Garson : (Not defterine birşeyler karalayarak,) tamam siparişi alıp hemen dönüyorum.” (Roskos. K.A. ve diğerleri, 1995)

6.Madde – Alfabenin harflerinin tanıtıcı olarak sınıfa asılması

Bu maddenin anlamlılığı 1,83 olarak bulunmuştur.Yüzde olarak ifadesi ise % 36,6' dır. Alfabenin harflerinin tanıtıcı olarak sınıfa asılması maddesi ağırlıklı olarak gereksiz olarak algılanmıştır.

Grafik 30

Tablo 37

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	58	66.7
Ortadan az	8	9.2
Orta sıklıkta	8	9.2
Ortadan çok	4	4.6
Her zaman	9	10.3
Toplam	87	100.0

Madde 6 Dağılım Tablosu

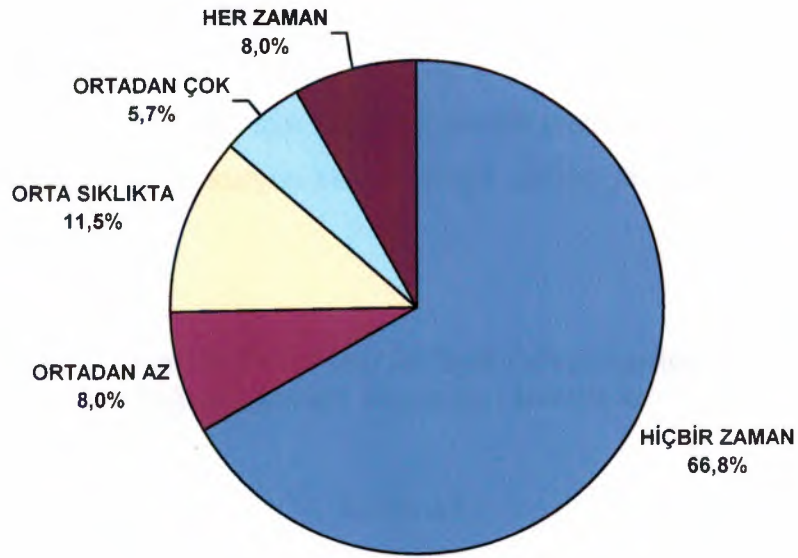
Alfabenin harflerinin tanıtıcı olarak sınıfa asılması okuma yazmaya hazırlık çalışmaları için önemlidir.

“Dar gelirli sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocukların kritik okul öncesi yıllarında okuma yazma deneyimleri yetersiz olduğundan ilköğretim sürecinde iyi birer okuyucu olamamaktadırlar. Bu nedenle okul öncesi programlarının fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimini hedeflemesi yanısıra çocuklara erken yaşlarda okuma yazma ortamları sağlaması da önem kazanmaktadır. Alfabenin tanıtılmasında harflerin çocuğun göz hizasında bulunmasına dikkat edilmelidir.” (Sevinç, M. 2003)

16. Madde – Sınıf içerisinde yazma köşesi oluşturmak

Bu maddenin anlamlılığı 1,80 olarak bulunmuştur.Yüzde olarak ifadesi ise % 36,0 dır.Sınıf içerisinde yazma köşesi oluşturmak maddesi öğretmen tarafından ortadan az yoğunlukta algılanmıştır.

Grafik – 31

Tablo 38

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	58	66.8
Ortadan az	7	8.0
Orta sıklıkta	10	11.5
Ortadan çok	5	5.7
Her zaman	7	8.0
Toplam	87	100.0

Madde 16 Dağılım Tablosu

Yukardaki bulgulardan farklı olarak okul öncesinde öğretmenlerin çocukta yazı öncesi becerilerini geliştirmek üzere yapacakları etkinlikler arasında sınıfta yazma köşesi oluşturmak da yer almalıdır.

“Yazı köşesinde bilgisayar, her türlü yazı yazma malzemeleri, renkli kalemler, karton, not defteri, fatura defteri, yağlı kağıtlar, renkli kağıtlar, makas

yapıştırıcı, ataç, zımba, zarf, pul, kapatıcı kalem, bant, silgi, kalemıraş gibi malzemeler bulundurulmalıdır.” (Sevinç, M. 2003)

“Çocukların yazı yazmaya başlaması için teşvik edilmesi gerekir. Bu karalama yazı, gelişigüzel harfleri yan yana yazma gibi uygulamaları içerir. Bunları çocuklara yaptırmak için, sınıf içinde bir yazma köşesi oluşturulur. Bu köşede, tükenmez kalem, kurşun kalem, kağıt, defter gibi malzemeler bulunur.” (NAEYC, 2003)

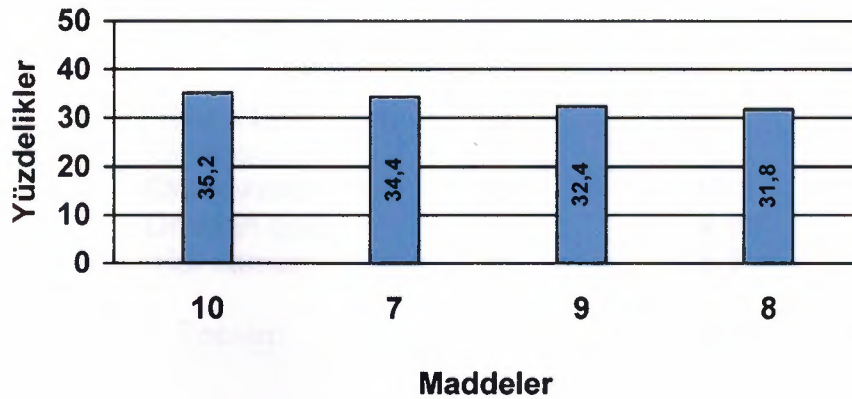
Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Hiçbir Zaman Yoğunluğunda Algılanan Maddeler :

Tablo 39

Madde No.	Maddeler	MEAN	%
10	Sınıfa alfabe posterlerinin asılması	1,76	35,2
7	Manyetik harflerin çocuklar tarafından kullanımının sağlanması	1,72	34,4
9	Sınıf içerisinde alfabetik pazılların kullanılması	1,62	32,4
8	Sınıfta alfabe bloklarının kullanılması	1,59	31,8

Grafik 32

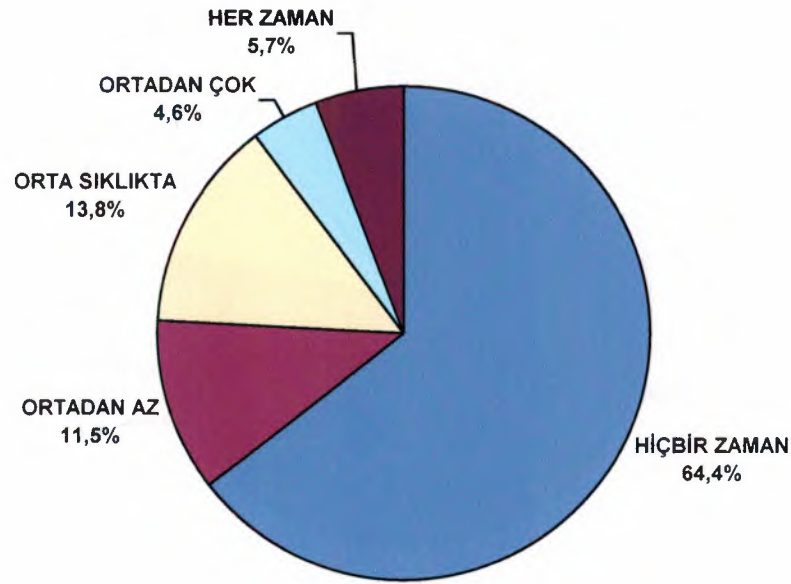
Okuma – Yazma Hazırlık Çalışması ile İlgili Öğretmenlerce Hiçbir Zaman Yoğunlukta Algılanan Maddelerle ilgili Yüzdelikler

10. Madde – Sınıfa alfabe posterlerinin asılması

Bu maddenin anlamlılığı 1,76 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %35,2' dir. Sınıfa alfabe posterlerinin asılması maddesi ağırlıklı olarak gereksiz olarak algılanmıştır.

Grafik - 33

Tablo 40

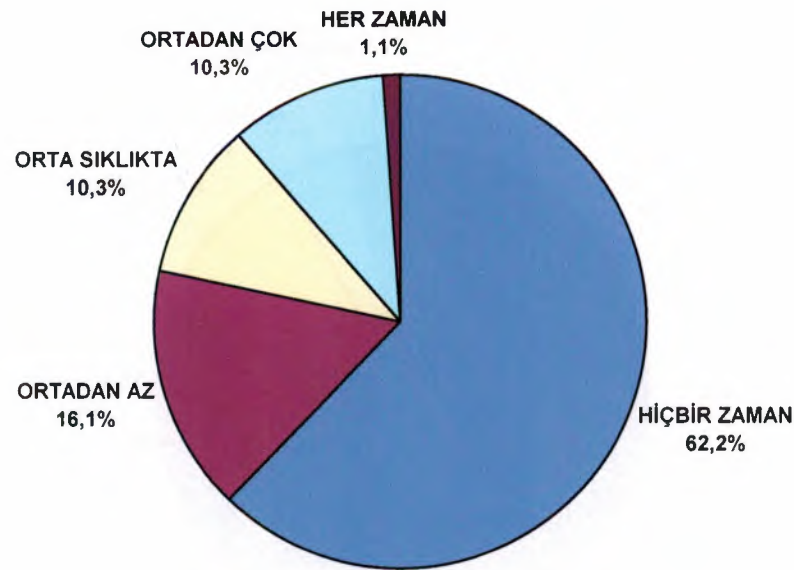
Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	56	64.4
Ortadan az	10	11.5
Orta sıklıkta	12	13.8
Ortadan çok	4	4.6
Her zaman	5	5.7
Toplam	87	100.0

Madde 10 Dağılım Tablosu

7. Madde – Manyetik harflerin çocuklar tarafından kullanımının sağlanması

Bu maddenin anlamlılığı 1,72 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %34,4' dür. Manyetik harflerin çocuklar tarafından kullanımının sağlanması maddesi ağırlıklı olarak gereksiz olarak algılanmıştır.

Grafik 34

Tablo 41

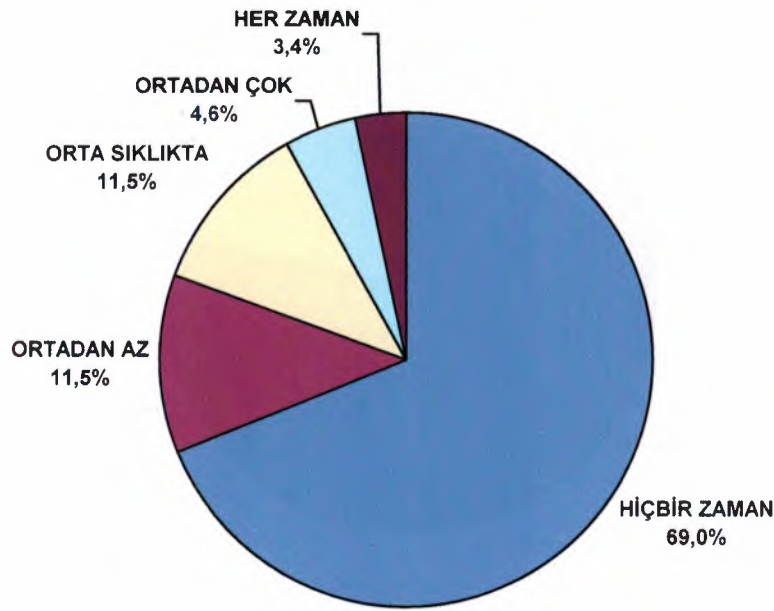
Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	54	62.2
Ortadan az	14	16.1
Orta sıklıkta	9	10.3
Ortadan çok	9	10.3
Her zaman	1	1.1
Toplam	87	100.0

Madde 7 Dağılım Tablosu

9. Madde – Sınıf içerisinde alfabetik pazıların kullanılması

Bu maddenin anlamlılığı 1,62 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %32,4' dür. Sınıfta içerisinde alfabetik pazıların kullanılması maddesi ağırlıklı olarak gereksiz olarak algılanmıştır.

Grafik – 35

Tablo 42

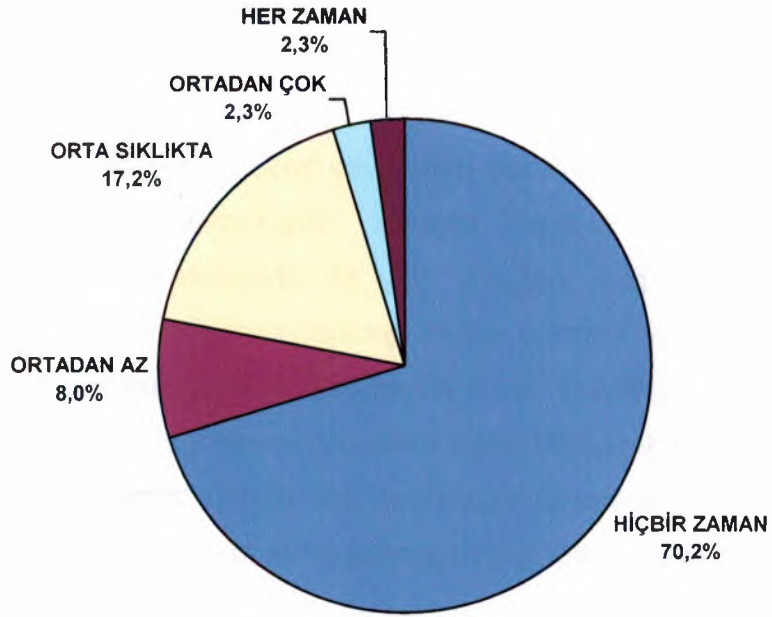
Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	60	69.0
Ortadan az	10	11.5
Orta sıklıkta	10	11.5
Ortadan çok	4	4.6
Her zaman	3	3.4
Toplam	87	100.0

Madde 9 Dağılım Tablosu

8. Madde – Sınıfta alfabe bloklarının kullanılması

Bu maddenin anlamlılığı 1,59 olarak bulunmuştur. Yüzde olarak ifadesi ise %31,8' dir. Sınıfta alfabe bloklarının kullanılmasının sağlanması maddesi ağırlıklı olarak gereksiz olarak algılanmıştır.

Grafik – 36

Tablo 43

Sıklık derecesi	f	%
Hiçbir zaman	61	70.2
Ortadan az	7	8.0
Orta sıklıkta	15	17.2
Ortadan çok	2	2.3
Her zaman	2	2.3
Toplam	87	100.0

Madde 8 Dağılım Tablosu

10-7-9 ve 8. Maddeler alfabenin tanıtımı ile ilgilidir. 33,34,35 ve 36. Grafik No. değerli bulgulardan farklı olarak okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında alfabenin tanıtımı ve kullanılan malzemeler önemlidir. “Çocukların alfabe harflerini tanıyıp öğrenebilmelerine yardımcı olacak malzemeler manyetik harfler, alfabe blok, alfabe pazılları ve alfabe posterlerinden oluşmaktadır. Bu tip malzemelerin kullanımı okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının temel strajelerinden birisi olarak kabul edilmektedir”. (NAEYC, 2003) Bu malzemelerin kullanımı öğretmenlerimiz tarafından gereksiz olarak algılanmıştır.

“Okuma yazma öğretiminde, yeni gelişen bakış açıları, öğretmen sınıf çevresine önem vermektedir. Sınıf çevresinin çocukların okuma yazma ilgisini ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Okuma merkezinde pek çok kitap bulunmaktadır. Yazı merkezinde de yazı araçları, kağıt, manyetik harfler, çocukların göz seviyesinde hazırlanmış alfabe panosu vardır. Çocuklar gün içinde bu merkezleri kullanmaları için teşvik edilir. Duvarlarda çeşitli grafikler, yazılar, resimler vardır. Öğretmen çocuklara kazandırılacak bilgileri bilir ve sınıf düzenlemesinde yer verir. Çocukların sınıfı ve malzemeleri keşfetmesine izin verir. Çocukların bağımsız okuma ve yazma deneyimlerini gözler değerlendirir.” (Gül, E.D. 2004)

III. Öğretmenleri cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü alan ve okul içerisindeki statüsü ile okul öncesi eğitim kurumlarındaki okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik, öğretmen yeterlilikleri arasında, öğretmen, yardımcı öğretmen ve yönetici görüşleri açısından karşılaştırma.

Tablo 44

Öğretmenlerin Yaş Durumuna Göre Sınıflarında Yaptıkları Okuma – Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Yaş	N	X	SS	Sd	t	P	Açıklama
20-29	29	129.31	25.84	2	2.801	.067	p>.05
30-39	38	118.24	24.92	80			FARK ANLAMSIZ
40 ve üzeri	16	135.69	33.36				

Tabloda öğretmenlerin yaş durumuna göre sınıflarında yaptıkları okuma yazmaya hazırlık çalışma etkinlik puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark yoktur. ($t = 2.80$, $p > 0.05$)

Tablo 45

Öğretmenlerin Görev Yaptığı Yaş Grubuna Göre Sınıflarında Yaptıkları Okuma - Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Yaş	N	X	SS	Sd	t	P	Açıklama
4	34	117.29	27.20	72	-2.45	.017	$p < .05$
5	42	132.07	25.26				FARK ANLAMLI

Tabloda öğretmenlerin görev yaptığı yaş grubuna göre sınıflarda yaptıkları okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları etkinlik puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark vardır. ($t = -2.45$, $p < .05$)

Bu anlamlı fark beş yaş grubunda görev yapan öğretmenlerin lehinedir.

Tablo 46

Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Yaptıkları Okuma - Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Eğitim	N	X	SS	Sd	t	P	Açıklama
Lise	16	141.56	36.65	75	11.81	.001	$p < .05$
Üniversite	61	124.06	23.31				FARK ANLAMLI

Tabloda da görüldüğü üzere öğretmenlerin eğitim durumuna göre, sınıflarda yaptıkları okuma - yazmaya hazırlık çalışmaları etkinlik puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark vardır. ($t = 11.81$, $p < .05$)

Bu anlamlı fark lise mezunu yardımcı öğretmenlerin okuma – yazmaya hazırlık yeterliliklerinin, üniversite mezunu öğretmenlerden daha yüksek yeterliliklere sahip oldukları şeklindedir.

Bu bulgunun lise mezunu yardımcı öğretmenlerin meslek lisesi çocuk gelişimi mezunu olmalarına karşın, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan üniversite mezunu olarak görev yapan öğretmenlerin %90'ından fazlasının K.K.T.C. Atatürk Öğretmen Akademisinin sınıf öğretmenliği programından veya farklı bir lisans programından mezun olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 47

Öğretmenlerin Statülerine Göre Okuma - Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Statü	N	X	SS	Sd	F	P	Açıklama
Öğretmen	61	120.45	23.08	2	2.29	.107	p>.05
Yardımcı öğretmen	21	133.66	31.65	84			FARK ANLAMSIZ
Yönetici	5	135.20	47.56				

Yönetici, Öğretmen ve Yardımcı Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin görüşleri arasında belirgin bir fark görülmemiştir. Bu bulgu da bize Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin okul öncesi ile ilgili konularda gerekli eğitimi almadıklarını göstermektedir.

Tablo 48

Okuma - Yazmaya Hazırlık Çalışmaları Ne Zaman Başlasın

Zaman	N	X	SS	Sd	t	P	Açıklama
İlkokulda başlasın	37	111.32	24.09	85	- 4. 22	1000	p < . 01
Okul öncesi dönemde başlasın	50	134.24	2568				FARK ANLAMLI

Bu anlamlı fark, okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi dönemde başlasın diyenlerin lehinedir. Yapılan betimsel analizler sonucunda, çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü mezunu öğretmenlerin ortalamaları, 141.56 iken, 4 yıllık lisans mezunu öğretmenlerin ortalamaları 124.06 olmuştur. Bu anlamlı fark çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü mezunlarının görüşlerinden kaynaklandığı görülmüştür.

BÖLÜM 5

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde çalışmanın sonuçları ve öneriler yer almaktadır.

Sonuç

I.Grup bulgulara bakıldığı zaman, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışanların beklenildiği gibi hemen hemen tümünün (%96) kadın olduğu görülmektedir.

Ana okulu düzeyindeki çocukların da yaş guruplarının 4-5 yaş gurubu çocuklardan oluştuğu (%95) görülmektedir ve bu okullarda görev yapan idareci, öğretmen ve öğretmen yardımcılarının büyük bir çoğunluğunun (%80) yüksek okul (Öğretmen Koleji – İlkokul Sınıf Öğretmenliği bölümü) mezunu olduğu ve geriye kalanların (%20) ise Meslek Lisesi (Çocuk Gelişimi bölümü) mezunu olduğu tesbit edilmiştir.

II. Grup bulguların sonuçlarına bakıldığı zaman genel olarak okul öncesi eğitim programlarının içinde okuma ve yazmaya hazırlık çalışmalarının yer almadığını ve okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi programı içinde yapılan etkinlikler yolu ile dolaylı olarak gerçekleştirildiğini görmekteyiz. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen yeterliliklerinin beklenen düzeyde olmadığı şaptanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, çağdaş okul öncesi eğitim kurumlarında olması gereken okuma yazma ile ilgili özel uygulamaların, araştırma yapılan okullarda yetersiz olduğu ve ayrıca malzeme, araç gereç, donanım eksikliği bulunduğu tesbit edilmiştir.

Elde edilen bulgular incelendiği zaman ;

Öğretmenlerce hiçbir zaman yoğunluğunda algılanan maddelerin tamamen alfabeyi tanıtıcı, çocukları okuma ve yazmaya teşvik eden, direk

olarak okuma yazma gelişimini sağlayıcı maddeler olan, sınıfa alfabe posterlerinin asılması, çocuklara sınıf içinde manyetik harf, alfabetik pazıllar ve blokların verilmesi maddelerinden oluştuğunu görmekteyiz.

Öğretmenlerce ortadan az yoğunlukta algılanan maddeler ise çocukların bilinçlice okuma yazma gelişimini destekleyecek olan maddeler olan aynı sesle başlayan veya biten kelimelerin ayırtedilmesi, dramatik oyun içerisinde çocuklara yazı yazma deneyim ve fırsatların kazandırılması, yazı metinlerinin yukarıdan aşağıya doğru yazıldığına gösterilmesi, alfabeyi tanıtıcı harflerin sınıfta sergilenmesi ve sınıf içerisinde yazı köşesi oluşturulmasıdır.

Öğretmenlerce orta sıklıkta algılanan maddelerin çocukların okuma yazma becerilerini artırmak amacıyla yapılmadığı düşünülmektedir. Bu maddeler okunan kitapların yazılarının çocuklara gösterilmesi, yazıların soldan sağa doğru dizildiğinin gösterilmesi, yazı ile resmin farklılığının gösterilmesi, çocukların yazı yazmaya teşvik edilmesi, oyunlarla ilgili yazıların kullanılmasıdır. Ayrıca %55,2 'lik bir öğretmen/yardımcı öğretmen grubunun "çocukları yazı yazmaya teşvik ederim" demesi üzerinde durulması gereken bir diğer bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yapılan uygulamalarla örtüştüğünü söylemek çok zordur. Bunu hemen hemen hiçbir sınıfta yazı köşesinin bulunmamasından açıkça görmekteyiz.

Öğretmenlerce ortadan çok ve her zaman yoğunluğunda algılanan maddelere bakıldığında bunların her ne kadar da okuma yazma gelişimi ile ilgili olmalarına rağmen bunların ana okullarında büyük ölçüde uygulanış şekil ve amacı genel anlamda okul öncesi program çerçevesi içinde etkinliklerle ilgili olarak yapıldığı görülmektedir. Bu maddelerin okuma yazmaya hazırlık ve çocuğun bu konudaki gelişimini artırma amaçlı yapılması çok daha etkili olacaktır. Bu guruplardaki maddeler : aktivitelerle yeni kelimelerin öğretilmesi, çocuklara sık sık ve yüksek sesle hikaye okunması, kitap köşesi oluşturulması, ilgi köşelerine isimlerinin yazılması sınıfa asılması, kitap kapak ve sayfalarının tanıtımı, ses tanıma aktiviteleri yaptırma, okuma ve yazmanın faydalarının anlatılması, renklerin ve geometrik şekillerin çocuklara tanıtımı, kavram ve sayıların çocuklara tanıtımı, kitabın nasıl tutulacağının gösterilmesi, en popüler

hikayelerin çocuklar tarafından anlatılması, yatay, dikey çizgilerin oklar doğrultusunda çizilmesinin sağlanması ve çember şekillerinin çocuklara çizdirilmesi ve çocukların küçük kas gelişimlerinin sağlanmasıdır.

III. Gurup bulguların sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerin yaş durumuna göre sınıflarda yaptıkları okuma yazmaya hazırlık çalışmaları arasında yapılan kıyaslamada uygulama açısından bir farkın olmadığını görmekteyiz.

Öğretmenlerin görev yaptığı yaş grubuna göre sınıflarda yaptıkları okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yapılan uygulamalarda farklılık görmekteyiz, bu da 5 yaş guruplarının, 4 yaş guruplarına göre daha fazla okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik uygulamalar yapmasıdır.

Bu araştırmanın en çarpıcı bulgularından bir tanesi de Lise (Meslek lisesi çocuk gelişimi bölümü) mezunu yardımcı öğretmenlerin, yüksek okul (Öğretmen Koleji) mezunu öğretmenlere göre, okuma yazma gelişimine çok daha fazla önem verdiklerinin görülmesidir.

Öneriler

Bu araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre okul öncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili şu önerilere ulaşılmıştır.

1. Çağdaş okul öncesi eğitim programlarının en önemli unsurlarından biri olan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının, K.K.T.C. Okul öncesi eğitim programları içinde yer alması sağlanmalıdır.
2. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, okul öncesi eğitim programlarında, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili etkinlikleri belirlemeli ve uygulanmasını sağlamalıdır.

3. K.K.T.C okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen yeterliliklerinin beklenen düzeyde olmadığı görülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan, yönetici, öğretmen ve yardımcı öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili hizmet içi eğitim almaları sağlanmalıdır.
4. Okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık çalışmaları için önemli olan, araç gereç donanım eksikliği giderilmelidir.
5. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve yardımcı öğretmenlerin, okul öncesi eğitimi bölümü mezunu olmaları için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması sağlanmalıdır.
6. Şu anda okul öncesi eğitim kurumlarında çalışmakta olan ve okul öncesi eğitim konusunda yeterli eğitimi almamış öğretmen ve yardımcı öğretmenlere gerekli hizmet içi eğitimin verilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, A. (1995). **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim**, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yayın No: 16, Ankara.
- Aral, N., Kandır, A. & Yaşar, C. (2003). **Okul Öncesi Eğitim-1, 2**. İstanbul: Ya-Pa yayınları.15,51-54.
- Bal, S. & Tuğrul, B. (2001). **Çizgilerle Tanışalım**. İstanbul Ya-Pa Yayınları
- Balcı, A. (1993). **Etkili Okul Kuram Uygulama ve Araştırma**. Ankara : Yavuz Dağıtım 64.
- Brown, E. (1991). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/
- Bus, A. G., Vanljendroorn, M. H. & Pellegrini, A. D. (1995). **Joint Book Reading Makes for Success in Learning to Read**. Review of Educational Research, 65(1), 1-12.
- Cotton, K. & Conklin, N. F. (1989). **School Improvement Research Series : Research on Early Childhood Education**. www.nwrel.org/scpd/
- Eller, R.G., Pappas, C.C. & Brown, E. (1998). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/
- Ellery, P. (1989). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/
- Galda, L. & Cullinan, B.E. (1991). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/
- Glazer, R. (1989). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/

Green, S.D., Peterson, R. & Lewis, J.R. (2006). **Language and Literacy Promotion in Early Childhood Settings**
www.earlychildhoodresearch.com

Gül, E.D. (2004). Anasınıfı Öğretmenlerinin **Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Bakış Açıkları, Sınıf İçi Kullanılan Materyal ve Etkinlikler ile Çocukların Okuma Yazmaya İlgilerinin İncelenmesi**. Ankara.

Halle, T., Calkins, J., Berry, D. & Johnson, R. (2003). **Promoting language & literacy in early childhood care and education settings**.
www.childcareresearch.org/

Heath, S.B. (1982). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/

IRA/NAEYC, (1998). **Overview of Learning to Read and Write : Developmentally Appropriate Practices for Young Children**.
www.naeyc.org/about/positionstatement/

Keskinci, Ş. (2006), **Okuma Yazma Öğretimi**. Ankara :Kök Yayıncılık. 18.

Leung, C.B. & Pikulski, J.J. (1990). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/

Michalowicz, R. (1992). UNESCO – **Course on Emergent Literacy in Early childhood Education**, Haifa – İsrail, Aralık 1992.
www.unesco.org

Morrow, L.M. (1989). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/

Oktaç, A. (2002). **Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem**. İstanbul: Yeni Çizgi Yayınları 15,109,186.

Poyraz, H. & Dere, H. (2001). **Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**. Ankara, Anı Yayıncılık, 75.

Schickendanz, J. (1978). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/

Sevinç, M. (2003). **Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar**. İstanbul : Morpa Yayınları, 177-182.

Strickland, D.S. (1991). **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/

Stancovich, K.E. & West, R.F. (1989). **Exposing to Priorthographic Processing**. Reading Research Quarterly 24(4), 402-433.

Teale, W.H. & Sulzby, E. 1989. **Concepts, Strategies & Skills Needed to Become Effective Reader**. www.eduplace.com/rdg/

Roscos, K.A., Christie, J.F. & Richgels, D.J. (2003). NAEYC – Position Statement : **The Essentials of Early Literacy Instructions**. www.naeyc.org/resourses/

Roscos, K.A., Vukelich, C., Christie, J. & Neuman, S. (1995). **Linking Literacy and Play, Facilitator's Guide**. IRA. www.ira.org

Uzunboylu, H. & Baştaş, M. (2005). **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı**, 5. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, 21-23 Eylül 2005, Sakarya Üniversitesi

EKLER :
Ek I

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA “OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI” İLE İLGİLİ ANKET

Cinsiyetiniz :.....
Yaşınız :.....
Eğitim Gördüğünüz Alan :.....
Mezuniyet Yılıınız :.....
Mesleki Kıdeminiz :.....
Sınıfınızın Yaş Grubu :.....

Eğitim Durumunuz

a) İlkokul b) Ortaokul c) lise d) Üniversite e) Üniversite Üstü

Okul İçerisindeki Statünüz

a) Öğretmen b) Yardımcı öğretmen c) Yönetici

I. Okul öncesi Eğitim Kurumlarında “Okuma yazmaya hazırlık” çalışmaları ile ilgili düşünceniz nedir ?

a) İlkokulda başlaması daha uygundur. b) Okul öncesi dönemde yer almalıdır

II. Okul öncesi dönemde “Okuma yazmaya hazırlık” çalışmasının hangi yaş gruplarında başlaması gerektiğine inanıyorsunuz ?

a) 36- 48 ay b) 48 -60 ay c) 60-72 ay

III. “Okuma yazmaya hazırlık” çalışmaları günlük program içinde hangi etkinliklerde yer almalıdır?

a) Anadili etkinliği b) Oyun etkinliği c) Drama d) Müzik e) Serbest zaman etkinliği

IV.Sınıfınızda “Okuma yazmaya hazırlık” çalışması ile ilgili ne yapıyorsunuz?

	Her Zaman	Ortadan çok	Orta sıklıkta	Ortadan az	hiçbir zaman
1-Çocuklara okuma yazmanın faydalarını anlatırım.	()	()	()	()	()
2- Çocuklara günde 1- 2 kez yüksek sesle hikaye okurum.	()	()	()	()	()
3-Çocuklara sesleri tanıtıcı aktiviteler yaparım.	()	()	()	()	()
4-Oyun yolu ile aynı sesle biten kelimeleri ayırtmalarını sağlarım.	()	()	()	()	()
5-Birkaç objeden hangilerinin aynı sesle başladığını ayırtmalarını sağlarım.	()	()	()	()	()

	Her zaman	Ortadan çok	Orta sıklıkta	Ortadan az	Hiçbir zaman
6- Alfabenin harflerini çocukların tanımları için sınıfa asarım.	()	()	()	()	()
7-Çocukların manyetik harfler kullanmalarını sağlarım.	()	()	()	()	()
8-Sınıf içinde Alfabe blok kullanırım.	()	()	()	()	()
9-Sınıf içinde Alfabe ile ilgili pazıllar kullanırım	()	()	()	()	()
10-Sınıfa Alfabe posterleri asarım.	()	()	()	()	()
11-Sınıf içinde kitap köşesi oluştururum.	()	()	()	()	()
12-En çok sevilen hikayeleri tekrar tekrar okurum.	()	()	()	()	()
13-İlgi köşelerinin isimlerini (blok, kukla, kitap, fen ve doğa) çocukların görebileceği şekilde yazarak asarım.	()	()	()	()	()
14-Çocukları yazı yazmaya teşvik ederim.	()	()	()	()	()
15-Oyunlarla ilgili yazıları (işaretleri, isim kartlarını) görmelerini sağlarım.	()	()	()	()	()
16-Sınıf içinde bir yazma köşesi oluştururum.	()	()	()	()	()
17-Dramatik oyunlarda yazı yazma ile ilgili karalama yapılmasına fırsatlar yaratırım.	()	()	()	()	()
18-Çocuklara yazı ile resmin farklılığını gösteririm.	()	()	()	()	()
19-Kitapta yazıların soldan sağa doğru dizildiğini gösteririm.	()	()	()	()	()
20-Kitapta yazıların yukarıdan aşağıya doğru dizildiğini gösteririm	()	()	()	()	()
21-Çocuklara kitapların nasıl tutulacağını gösteririm.	()	()	()	()	()
22-Kitabın kapak ile sayfaları arasındaki farkı gösteririm.	()	()	()	()	()

	Her zaman	Ortadan çok	Orta sıklıkta	Ortadan az	Hiçbir zaman
23-Aktivitelerden yeni kelimeler öğrenmelerini sağlarım.	()	()	()	()	()
24-En popüler hikayeleri sınıftaokuduktan sonra, çocukların hatırladıkları bölümleri anlatmalarını isterim.	()	()	()	()	()
25-Çocuklara okuduğum kitapların yazılarını gösteririm.	()	()	()	()	()
26-Noktalar halindeki yatay ve dikey çizgileri oklar öğrultusunda çizilmesini sağlarım.	()	()	()	()	()
27-Çember şeklindeki yuvarlakları çocuğun saatin ters yönünde çizmesini sağlarım.	()	()	()	()	()
28-Geometrik şekilleri ayırdetmelerini sağlarım()	()	()	()	()	()
29- Renkleri ayırdetmelerini sağlarım.	()	()	()	()	()
30-Kavramları sayıları tanımalarını sağlarım	()	()	()	()	()
31- Çocukların küçük kas gelişimini sağlayacak malzemelerle (yoğurma maddeleri, parmak boyası ve çeşitli el işi etkinlikleri ile) çalışmalarını sağlarım.	()	()	()	()	()

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

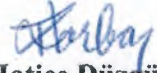
Sayı: 35/2006/18

Lefkoşa
15.05.2006

**Sn. Melek Baştaş
Atatürk Meslek Lisesi
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü
Atölye Şefi
Lefkoşa.**

“Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları” konulu anket soruları Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş ve uygulanmasında bir sakınca görülmemiştir.

Anketi uygulamadan önce ilgili okul müdürlükleri ile temas kurulması ve uygulama tamamlandıktan sonra da anket sonuçlarının Müdürlüğümüze ve Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesi hususunda bilgilerinizi saygı ile rica ederim.

**Hatice Düzgün
Müdür (a)**